

Un număr vechiu 10 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU, Fost Prim-Președ. Trib., Avocat, ALEX. CERBAN, Profesor la Facultatea de Drept, București
 IOSEF G. COHEN, Avocat, GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel, București, RENÉ DEMOGUE, Profesor la Facultatea de Drept din Paris, ALFRED JUVARA, Dr. în Drept din Paris, Avocat
 D. NEGULESCU I. GR. PERIETEANU C. SIPSOM C. STOIANOVICI P. VASILESCU AL. VELESCU
 Profesor la Facultatea de Drept, București Avocat Profesor la Facultatea de Drept, București Dr. în Drept din Paris Avocat Dr. în Drept, Avocat Dr. în Drept, Avocat
 Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare
 Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LÉVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris.

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 400 lei
 „ Magistrați și Avocați fără supl. 200 „
 6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPĂMANA

In lunile Iulie și August
 apare odată la 2 săptămâni
 Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Ardei, 5 și Rahovei, 5
 Langă Palatul Justiției
 — TELEFON 13/29 —

SUMAR

— Despre rolul aparenței în Drept, de d-l prof. Al. Cerban;
 JURISPRUDENȚĂ:

— Cartea de Casație s. unile: *Petre Verdeșanu cu Casa Centrală a Cooperației și Improprietății și Oștea de improprietăți din com. Bârcu* (Dispoziția din art. 36 legea agrară din 1921, care fixează prețul de expropriere la un maximum de 40 ori prețul regional din anii 917/1922 este și ea de ordin Constituțional și Curțile de apel nu o pot înlătura), cu o Notă: Concluziile în sens contrar depuse de d-l avocat Istrate Micescu;
 — Trib. Ilfov s. I Civ. cor.: *General Văitoianu cu Elena Manole* (Inchiriere. Acțiune în evacuare pe ziua de 23. Aprilie 1922, pe temeiul art. 2 al legii din 14 Aprilie 1922. Proprietar funcționar public și ocupând un serviciu comandat în localitate. Care este înțelesul și întinderea acestei dispoziții?), cu o Notă de Iper;
 — Trib. Ialomița s. I: *I. Ofeleanu cu X* (Legea Burselor. Executarea deciziei Camerei arbitrale. Intervenția președintelui bursei către corpul de Portrei. Necesitatea unei Comisii rogatorii), cu o Notă de d-l avocat Alex. Velescu;
 — Judecătoria Ocol VI București: *I. D. Barzan cu Regina Costa* (Contract de închiriere. Cerere de evacuare pe baza art. 2 al legii din 14 Aprilie 1922. Înțelesul noțiunii de «funcționar public»);
 — Jud. Ocol Ghergani-Dâmbovița: *Anica Porofan cu Const. Nicolae ș. a.* (Dacă s'a făcut comunicarea titlurilor, anterior somațiunii, mai trebuie făcută încă odată cu ocazia somațiunii de executare? Art. 387, 388 și 391 pr. civ.), cu o Notă de d-l judecător Gh. M. Popescu.

Rezumatul Curților de Apel și Înaltei Curți de Casație

— Cas. I: Ruble. Menținerea lor în circulație și după alipirea Basarabiei. Fixarea cursului lor. Legea din 16 Aprilie 1918. Cursul lor în contractele de închiriere. Decretul-lege din 13 August 1919.
 — Cas. III: Legea burselor. Recuzare. Art. 284 pr. civilă și 199 Regulamentul legii burselor. Neaplicabilitatea art. 199 din Regulament.

Despre rolul aparenței în drept.

După cum în viața socială, aparența, de multe ori, nu corespunde realității, tot astfel și în viața juridică se crează de multe ori situațiuni aparente înșelătoare.

În cazul unui desacord între aparență și realitate în domeniul juridic, care din ele trebuie să prevaleze asupra celeilalte? Oare aparența, care nu arare-ori asigură succesul în viața socială, are același efect și în viața juridică?

În ambele cazuri, rezultatul final la care se ajunge este același și anume o situațiune apa-

rentă care nu corespunde cu realitatea faptelor; dar examinând lucrurile mai de aproape se poate ușor constata că scopul urmărit, de individ în primul caz, de legiuitor în celalt, nu este același. Pe când în raporturile de conviețuire ale oamenilor, aparența este destinată să creeze adeseori o situație nemeritată aceluia care beneficiază de ea, ceea ce face ca acea situațiune să fie lipsită de orice legitimare morală, din contra, în relațiunile vieții juridice, aparența este destinată să profite nu aceluia care a creat-o în mod voluntar sau involuntar, ci terților de bună credință, care neputând să cunoască realitatea lucrurilor au luat drept sinceră și reală, starea de fapt și pe temeiul ei au intrat în raporturi juridice cu titularul aparent al dreptului; deci în sfera activității juridice, eficacitatea aparenței se legitimează ca o instituțiune socială necesară.

În adevăr, a identifica aparența serioasă a unui drept cu dreptul însuși, corespunde unei necesități din cele mai vitale ale vieții juridice și anume nevoei de siguranță în raporturile numeroase și complexe la care dă naștere activitatea juridică. A da o siguranță cât mai completă indivizilor, trebuie să constituie preocuparea fundamentală a legiuitorului, baza dreptului public și privat. Sentimentul siguranței este o condiție esențială a oricărei activități omenești în genere, a celei juridice și economice în special.

Complexul normelor obiective de drept, care constituie structura de bază a organizațiunii sociale, nu poate corespunde pe deplin menirii sale, decât atunci când realizarea dispozițiunilor legale este asigurată nu numai prin buna întocmire a așezămintelor juridice dar și prin sentimentul de drept al cetățenilor. Energia acestui sentiment, care-și găsește satisfacțiunea practică în buna organizare și funcționare a instanțelor judiciare, crează pe deoparte stabilitatea normelor de drept și deci siguranța juridică prin controlul și influ-

ența morală pe care opinia publică o exercită asupra puterilor în Stat. Pe de altă parte, această stabilitate obiectivă și externă a instituțiilor juridice întărește sentimentul subiectiv și intern de siguranță al cetățenilor, în ce privește relațiile lor de drept.

Puterea și prestigiul legilor, zice foarte bine Ihering, sunt în raport direct cu forța morală a sentimentului de drept.¹⁾

În evoluțiunea dreptului, sfera de aplicațiune a noțiunii de aparență s'a mărit din ce în ce, pe măsura în care raporturile dintre oameni se multiplică și se complică, fiindcă dezvoltarea acestor raporturi și deci progresul omeniței, sunt condiționate de aplicarea cât mai intensă a acestei idei.

Multiplicitatea și varietatea crescândă a raporturilor sociale au impus legiuitorului și jurisprudenței necesitatea de a merge atât de departe pentru a asigura stabilitatea relațiilor juridice, încât să ajungă la sacrificiul dreptului individual în interesul superior al colectivității, atunci când acel drept individual se găsea în conflict cu interesul general.

Fără a urmări aplicațiunile multiple ale ideii de siguranță în diferitele domenii ale dreptului, e suficient să cităm câteva din ele pentru a evidenția caracterul atât de fundamental al acestei idei care impune nu numai o legătură de continuitate în evoluțiunea instituțiilor juridice dar și consfințirea situațiilor subiective create pe temeiul unor stări aparente de fapt.

În această ordine de idei intră dispoziția art. 1909 cod. civ., care consideră pe posesorul sau chiar detentorul cu titlu precar al unui lucru mobilier corporal sau al unui titlu la purtător ca și cum ar fi proprietar, față de terți. Deasemenea teoria publicității în materie imobiliară pe cale de transcripțiune și inscripțiune este bazată pe principiul că cel al cărui nume se găsește înscris în registre, este considerat față de terți ca fiind titularul dreptului real imobiliar menționat în dreptul numelui său. În materia contractelor, art. 1175 cod. civ., consfințește principiul că un act public crează o situațiune aparentă, singura, pe care terții sunt presupuși a o cunoaște și prin urmare actele juridice făcute de ei pe temeiul acestei situațiuni aparente sunt considerate ca valabile în interesul lor. Ca o consecință și aplicațiune a principiului înscris în art. 1175 cod. civ., trebuie admis, după părerea noastră, de și chestia e controversată că acțiunea în simulațiune intentată de creditorii aceluia care a făcut spre pildă o vânzare simulată, pentru a obține constatarea judecătorească că actul este fictiv, nu se poate resfrânge contra terților de bună cre-

dință care au dobândit drepturi dela proprietarul aparent²⁾; aceeași soluție trebuie dată cu privire la altă acțiune înrudită cu acțiunea în simulațiune, cu care de altminterlea a fost mult timp confundată, și anume acțiunea pauliană; marea majoritate a autorilor și jurisprudența admit că acțiunea pauliană, în conformitate cu tradiția dreptului roman (Digeste, cartea 42 tit. 8 Quae in fraudem creditorum, pag. 9) nu se poate resfrânge în contra terțului subachizitor cu titlu oneros și de bună credință³⁾; în materie de moștenire, jurisprudența franceză și română aproape în mod constant și chiar o parte din doctrină, admit că înstrăinările imobiliare cu titlu particular și oneros făcute de moștenitorul aparent în favoarea unor terți de bună credință sunt valabile și opozabile moștenitorului real. Jurisprudența asimilează cu moștenitorul aparent pe curatorul unei succesiuni vacante, numit în mod neregulat și chiar pe executorul testamentar numit prin un testament, care în urmă a fost anulat, și care înainte de anulare înstrăinase în tot sau în parte un imobil succesoral⁴⁾; în materie de mandat rezultă din combinațiunea art. 1557 și 1558 cod. civ. că sunt valabile și deci opozabile mandantului, actele făcute de mandatar cu cei de al treilea de bună credință, care n'au cunoscut moartea mandantului sau existența uneia din cauzele de încetare a mandatului; în materie comercială, se admite în genere valabilitatea efectelor de complotență, în interesul terților purtători ai titlului la ordin; în fine în materie de concesiune petroliferă, legiuitorul nostru preocupat de ideea de a facilita dezvoltarea industriei petrolifere, consolidând și garantând dreptul concesiionarului, a consfințit teoria proprietarului aparent, hotărând că terțiul care va stabili judecătorește dreptul său de adevărat proprietar asupra terenului concedat față de concedant, nu va putea invoca nulitatea concesiunii ca emanând *a non domino*, ci din contra va trebui să respecte concesiunea consolidată.

Din acest complex de dispozițiuni legale și de soluțiuni jurisprudențiale, rezultă ideea fundamentală care le servă de bază și anume preocuparea constantă de a ocroti interesele terțului de bună credință care a intrat în relațiuni juridice cu o persoană prezintănd toate aparențele de a avea calitatea pe care o pretinde sau de a fi titu-

2) În acest sens *Baudry-Lacantinerie et Wahl*, Des obligations t. I, No. 740, *Aubry et Rau* t. III § 266, text și nota 24, *Planiol* t. II No. 1195, contra *Laurent* t. 16 No. 499, *Capitant et Colin* t. II pg. 64 Cas. franceză din 13 Martie 1899 în *Sirey* 1900, I, 72.

3) În acest sens pe lângă autorii citați supra, *Colin et Capitant* t. II pag. 59, *Huc* t. 7 No. 232, Cas. franceză din 13 Martie 1899 în *Sirey* 1900, I, 72 și Curtea de Apel din Paris din 9 August 1898 în *Sirey* 900, II, pg. 235.

4) Cas. franceză din 4 August 1875 în *Sirey* 1876, I, pg. 8.

1) *Ihering, Zueck im Recht* vol. I pag. 29 și urm.

lar al dreptului ce-l exercită; scopul urmărit este de a favoriza dezvoltarea legăturilor juridice prin siguranța dată părților contractante.

De sigur că din punctul de vedere al principiilor de drept și a logicii juridice, toate aceste soluțiuni nu se pot justifica, căci ele duc la rezultatul ca titularul unui drept să fie desbrăcat în tot sau în parte de avantajile legale rezultând din acel drept prin faptul unui terțiu și fără asentimentul său; aparența unui drept se transformă într'un drept real în mâinile terțiului de bună credință.

Dar aceste soluțiuni își găsesc motivarea lor în tendința generală a legislațiunii moderne, care este mai mult favorabilă circulațiunilor bunurilor, decât conservățiunii proprietății. Legislațiunea modernă este dominată de ideea de a stimula inițiativa individuală și a dezvolta cât mai mult activitatea economică în societate; or, pentru realizarea cât mai completă a acestui scop de interes general, legiuitorul și jurisprudența, bazată pe spiritul legislațiunii, au fost nevoiți să ajungă în unele împrejurări la sacrificiul unor situațiuni individuale pentru a da siguranța cât mai mare terților de bună credință. În acest mod se favorizează pe cei ce vor să dobândească drepturi în paguba celor care au situațiuni câștigate, adică care sunt titulari de drepturi ⁵⁾

ALEX. CERBAN.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. U

Audiența dela 31 Martie 1922

Președenția d-lui VICTOR ROMNICEANU, Prim-președ.

Petre Verdeșanu cu Cassa Centrală a Cooperației și Improprietății și Obște de Improprietăți din Com. Bărca

Decizia No. 2

Exproprierea pentru utilitate națională. — Prețul terenului. — Fixarea lui în ultim resort de Curțile de apel. — Limitarea aprecierii la maximumul prevăzut de legea agrară din 1921. — Dispozițiune de ordin constituțional. — Art. 19 Constituția revizuită în 1917. — Legea agrară din 1921. — Art. 36 și 160. — Art. 128 Constituție.

Prin art. 19 al. IV din Constituția modificată în 1917, se prevede că, prețul terenurilor expropriate pentru cauză de utilitate națională, se fixează, în ultimă instanță, de Curțile de apel, iar prin același articol, al. V, se arată că, cel mai târziu în șase luni dela eliberarea teritoriului se va promulga legea de expropriere, care dezvoltând și completând principiile puse în art. 19, se va vota conform art. 128 din Constituție, iar dispozițiunile ei vor fi înscrise în art. 19 pe care îl dezvoltă și din care vor face de drept parte.

Camerele din 1920/21, pe baza mandatului ce l'au avut, în urma dizolvării Camerilor din 1917,

5) Demogue, Les notions fondamentales en droit privé, p. 73 și urm.

au votat, în Iunie 1921, legea agrară despre care vorbește art. 19 Constituție, în condițiunile determinate de acesta, iar în art. 160 legea din 1921 se arată expres că dispozițiunile ei au putere constituțională și fac parte integrantă din art. 19 Constituție.

Prin urmare, dispozițiunea din art. 36 din legea agrară, care fixează prețul de expropriere la un maximum de 40 ori prețul regional din anii 1917/1922 este și ea de ordin constituțional și Curțile de apel nu o pot înlătura sub cuvânt că limitează dreptul lor de apreciere acordat prin art. 19 al. IV Constituția din 1917, întrucât aceste două dispozițiuni, cari se completează și nu se exclud, dă drept acestor instanțe judecătorești de a fixa ele în ultim resort prețul terenului expropriat, dar le limitează aprecierea la prețul maxim fixat de legea din 1921.

Curtea,

Ascultând pe d-l consilier Al. Alessiu, în citirea raportului făcut în cauză; pe d-nii avocați N. Stănescu și Ștefănescu-Priboi, în dezvoltarea motivelor de casare; pe d-nii av. N. Murgășanu și I. Micescu, în combateri, și pe d-l procuror general N. Procopescu, în concluziuni pentru casare.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare în următoarea cuprindere:

I. «Greșită interpretare și aplicare a art. 36 din legea pentru reforma agrară, a art. 19 al. V și art. 128 din Constituție și exces de putere.

«Am arătat înaintea Curții de apel că art. 36 din legea agrară din 17 Iulie 1921, care indică norme de apreciere cu privire la prețurile pământurilor expropriate și fixează o limită în fixarea prețului, ce nu poate fi depășită, este un text constituțional, a cărui aplicare nu poate fi înlăturată.

«În adevăr, Adunările de revizuire dela Iași din 1917 din cauza împrejurărilor nu au putut desăvârși opera de revizuire pentru care au fost convocate și s'au mărginit în ceea ce privește exproprierea la formularea principiilor generale care să consfințească exproprierea.

«Adunările legiuitoare ce au urmat în 1919 și 1920 au avut dela sine misiunea de a completa opera de revizuire începută la Iași și au fost convocate în mod precis pentru aceasta.

«Toate chestiunile complexe în legătură cu exproprierea și improprietățile care nu au putut fi stabilite în 1917 aveau să facă obiectul legii agrare, și între acestea era și chestiunea prețului, legată de situația economică și financiară a Statului.

«Determinarea unei limite de preț era în căderea adunărilor legiuitoare din 1920, întrucât era una din chestiunile ce dezvoltă și aplica principiul general al exproprierei pentru utilitate națională stabilit de adunările dela Iași.

«De altfel, această determinare a prețului nu contrazice întru nimic principiul general al despăgubirii, admis de legiuitorul constituant.

«Art. 36 din legea agrară stabilind o limită a prețului și fiind votat potrivit art. 128 din Constituție nu putea fi înlăturat, căci nu numai că nu era în contradicție cu art. 19 din Constituție, dar este el însăși un text constituțional.

«Curtea de apel Craiova, judecând altfel și înlăturând aplicarea art. 36 din legea agrară — nu numai că interpretează și apl. că greșit acest text — dar calcă și art. 19 și 128 din Constituție și comite un exces de putere».

Având în vedere recursul făcut de Ministerul Agriculturii prin Procurorul General depe lângă această Înalță Curte, în contra deciziunii No. 1/921 Secția II a Curții de Apel din Craiova;

Considerând că prin această deciziune Curtea de Apel a înlăturat aplicarea dispozițiilor art. 36 din legea pentru reforma agrară, după care prețul exproprierii nu poate să depășească prețurile de arendă fixate de comisiunile regionale pentru anii 1917—1922 înmulțit cu 40, și a fixat un preț care întrece acest maximum, pentru terenul expropriat din moșia intimatului;

Considerând că Curtea motivează deciziunea sa, că art. 19, § IV din Constituție, așa cum a fost modificat în 1917, a lăsat fixarea prețului pământurilor expropriate pentru cauză de utilitate națională, Curților de Apel în ultima instanță, fără nici o restricțiune în privința cuantumului acestui preț, prin urmare art. 36 limitând acest drept de apreciere, ar fi contrariu Constituțiunii, de aceea a înlăturat aplicațiunea lui;

Considerând că este adevărat că al. IV art. 19 din Constituție prescrie că prețul terenurilor expropriate pentru cauză de utilitate națională, se va fixa în ultima instanță de Curțile de Apel;

Considerând însă că pentru a interpreta și aplica acest alineat, trebuie să ținem seamă de întreg art. 19 și să nu ne mărginim la dispozițiunea izolată a acestui singur alineat;

Considerând că în partea sa finală, art. 19 în al. V adaogă că cel mai târziu în termen de șase luni dela liberarea teritoriului, se va întocmi și promulga legea de expropriere pentru cauză de utilitate națională, care va desvolta principiile cuprinse în acest articol și se va vota conform ultimului alineat al art. 128 din Constituție, lege ale cărei dispozițiuni vor fi înscrise în acest articol din cari vor face de drept parte;

Că dar prin acest alineat legiuitorul arată că art. 19 așa cum a fost votat în 1917, nu era complet, că pentru completarea lui trebuia să se întocmească în urmă o lege de expropriere ale cărei dispozițiuni vor fi votate cu aceleași majorități ca și dispozițiunile constituționale și înscrise în acest articol din care vor face de drept parte, cari cu alte cuvinte vor deveni constituționale;

Considerând că Camerele din urmă au îndeplinit acest mandat și au întocmit legea de expropriere, care a fost votată în condițiunile cerute de art. 19 al. V;

Că această lege, în art. 160, arată cari din dispozițiunile ei au putere constituțională și urmează să fie înscrise în Constituție, anume în art. 19, din care dar fac de drept parte;

Că între aceste dispozițiuni este și art. 36, care prin urmare făcând parte din art. 19, constituționalitatea lui nu mai poate să fie pusă în discuțiune;

Considerând că dacă legiuitorul n'a putut în 1917 să rezolve în întregul ei cestiunea exproprierii și a rămasă o desăvârșească în urmă, aceasta se explică ușor; în adevăr, din cauza evenimentelor războiului lipsindu-i mijloacele de informațiune, datele statistice necesare și neputând prevedea nici situațiunea financiară a Statului în urma războiului, — îi era imposibil să facă o expropriere în cunoștință de cauză și în mod complet, iar pe de altă parte de amânare nu mai putea să fie vorba, căci improprietărirea sătenilor, această cestiune care interesează Statul nostru în gradul cel mai înalt, ajunsese la un stadiu așa că deslegarea ei nu mai putea fi întârziată; de aceea legiuitorul în această delicată situațiune, a trebuit să o rezolve numai în parte, rămânând ca după liberarea teritoriului să continue și să completeze opera începută;

Considerând că dacă Camerele din 1917 n'au putut chiar ele să îndeplinească în întregime mandatul ce aveau de revizuirea art. 19, din cauză că au fost dizolvate, de aici nu se poate deduce că completarea acestui articol nu se mai putea face;

Că, în adevăr, mandatul acesta a trecut la Camerele următoare, pentru motivul că necesitatea revizuirii art. 19 odată ce a fost constatată în conformitate cu prescripțiunile art. 128 din Constituție și s'a hotărât că este loc la revizuire, votul care s'a dat în această privință nu poate să fie înlăturat, el rămâne să-și producă efectul până la rezolvarea cestiunii în mod definitiv, ceea ce s'a și făcut prin dispozițiunile cu putere constituțională din legea pentru reforma agrară, anume arătate în art. 160 din această lege;

Considerând că nu se poate susține că Constituția din 1917, prescriind să se facă o lege care va desvolta principiile cuprinse în art. 19, prin aceste cuvinte ar fi înțeles, ca acea lege să se mărginească numai la cestiuni de amănunte, la aplicarea dispozițiilor deja înscrise în Constituție, iar nu să adaoge dispozițiuni constituționale;

Considerând că o asemenea interpretare este contrarie textului art. 19 al. V din Constituție, care mai ales în partea finală, arată în mod clar și categoric, că legea de expropriere pentru cauză de utilitate națională face parte din acest articol, ceea ce înseamnă că îl completează, prin urmare că are caracter constituțional și exclude ideea unei legi care să nu facă decât aplicarea principiilor deja înscrise în Constituție;

Că o astfel de interpretare este contrarie intențiunii legiuitorului, căci de ar fi voit ceea ce se pretinde, era de ajuns o lege ordinară și n'ar mai fi cerut votarea ei conform ultimului alineat al art. art. 128 din Constituție, nici înscriserea ei în art. 19 din care să facă de drept parte; el a înțeles din contră, cum rezultă și din desbaterile cari au avut loc în 1917 în corpurile legiuitoare cu ocaziunea revizuirii art. 19 și mai ales din raportul care a însoțit proiectul de lege respectiv, ca legea de expropriere să poată introduce principii constituționale, cari să completeze pe cele cuprinse în art. 19 și cari prin urmare să nu poată fi schimbate cu aceiași înlesnire ca o lege ordinară;

Considerând că dacă legea de expropriere a putut introduce principii constituționale, a putut și să limiteze dreptul de apreciere al curților de apel, tot așa precum l'ar fi putut limita în 1917, dacă ar fi desăvârșit de atunci revizuirea art. 19;

Că, dar, aceste două dispozițiuni, al. IV din art. 19 și art. 36 din legea pentru reforma agrară, trebuie să fie considerate ca două dispozițiuni cari se completează una prin cealaltă, iar nu ca două dispozițiuni contrarii, cum a decis Curtea de Apel și nu pot să fie interpretate decât în acest sens că, Curțile de Apel au dreptul să fixeze în ultima instanță prețul terenurilor expropriate pentru cauză de utilitate națională, aprecierea lor însă nu poate să depășească prețurile de arendă fixate de comisiunile regionale pentru anii 1917—1922 înmulțite cu 40;

Considerând că Curtea de Apel, judecând astfel a interpretat și aplicat greșit sus arătatele texte de lege și prin urmare motivul de casare este întemeiat, iar discutarea celui alt motiv rămâne fără interes;

Pentru aceste motive, Curtea casează etc.

NOTĂ *). — Art. 36 din legea agrară nu este un obstacol la fixarea justei despăgubiri, pentru că el nu reprezintă de cât un text de lege ordinară, care departe de a se impune judecătorului în contra dispozițiilor Constituției, îi impune datoria de a l'înlătura Constituția, în dispozițiile ei, actualmente în vigoare.

Concluziunile scrise depuse de d-l avocat Istrate Micescu la Curtea de Apel și Casație, cu privire la inconstituționalitatea legii agrare,

Pentru a învedera tema susținută de noi, vom arăta:

A. Care este procedura de modificare a Constituției?

B. Ce s'a modificat în materia care ne interesează și cum s'a modificat?

C. Dacă în afară de procedura normală a modificării Constituției, mărirea țării poate sdruncina așezământul nostru constituțional și garanțiile pe care el le asigură drepturilor românilor, în speță dreptului de proprietate?

A. Procedura modificării Constituției noastre, întotdeauna respectată și în mod constant aplicată, e fixată prin art. 128 din Constituție. Ea implică două faze, una negativă și alta pozitivă și nu se poate realiza de cât în două legislaturi succesive; prima fază este aceea în care se face numai operă critică, arătându-se textele ce au nevoie de modificare. Parlamentul care ia inițiativa criticii constituționale, denunță numai textele de modificat prin cele trei strigări prevăzute de art. 128, dar nu poate înfăptui și opera pozitivă a textelor menite să le înlocuiască pe cele „strigate” pentru modificare. Art. 128 o spune categoric: Parlamentul care a făcut operă critică a strigărilor, se disolvă deplin drept după a treia strigare.

În a doua fază, se face opera pozitivă sau constructivă și ea nu poate să fie înfăptuită de cât de un al doilea Parlament, care urmează imediat după cel dintâi, și care nu poate modifica altceva de cât ceea ce i s'a incredințat spre modificare de Parlamentul anterior.

Consecințele acestui sistem sunt următoarele:

1. Dacă Parlamentul care a făcut strigările, adică critica textelor, face și modificarea lor, face în această privință operă nulă, pentru că nu mai are *ființă legală*.

2. Dacă Parlamentul a căutat să facă opera pozitivă a modificării, modifică altceva de cât ceea ce a fost anunțat și i s'a incredințat de Parlamentul precedent, — face operă nulă pentru că depășește mandatul ce i s'a incredințat.

(În acest sens, vezi părerea d-lui Take Ionescu, reprodusă în desbaterile Senatului, în discursul d-lui senator Romanescu, depus în precedent înaintea Curții, precum și părerea aceluiași domn Take Ionescu, reprodusă de d-l Julian, în desbaterile Camerei, în ședința dela 26 Iunie. Vezi Monitorul, desbateri. D-l Take Ionescu este categoric: nu se concepe revizuire de Constituție de cât cu o Cameră anterioară, care să fi denunțat textele și o Cameră ulterioară, care să fi modificat numai textele denunțate. În privința Parlamentului actual, în pasagiul reprodus de d-l Julian, d-l Take Ionescu spune: „Tot ce s'ar putea susține, trăgându-se lucrurile de păr, e că actualele Camere sunt continuarea Camerelor revizioniste dela 1914. Dar aceasta, adaugă d-l Take Ionescu, ar fi o lovitură de Stat, redusă la proporția unor pitici, dar totuși o lovitură de Stat”. Chiar așa de ar fi, adăugăm noi, aceste Camere, chiar considerate revizioniste, nu pot revizui de cât ceea ce a rămas nerevizuit și nu se mai pot atinge de ceea ce a fost revizuit, de cât făcând cele trei strigări din nou, după care rămân dizolvate, de drept, cedând altor Camere dreptul de a revizui.

B. Dacă aceasta este procedura revizuirii, să vedem ce s'a modificat conform art. 128 în această materie. Parlamentul ales în 1913, a făcut strigările legale pentru 37 articole.

Disolvându-se deplin drept, a urmat Parlamentul din 1914, care având mandat de modificare pentru cele 37 articole, nu a modificat de cât trei, adică, art. 19, 57 și 67. Deci toate celelalte articole din Constituție, anunțate ca având să fie modificate, au rămas în vigoare, și urmează să fie respectate împreună cu cele 3 articole complet și definitiv modificate. Art. 19, 57 și 67, modificate în Parlamentul revizionist din

1915-1917, nu mai pot fi deci atinse, de cât luându-se d'a capo procedura art. 128 din Constituție, — adică făcându-se într'un prim Parlament strigările fără modificări și într'un al doilea, modificările în limitele strigărilor. Ca dovadă că așa s'au înțeles lucrurile chiar în Parlamentul actual, avem discursul d-lui Anibal Teodorescu, deputat al majorității (vezi discursul d-lui Anibal Teodorescu).

Imprejurarea că șeful guvernului vorbește că acutualele Camere au mandat de revizuire dela Camerele anterioare, și toată improprietatea termenilor întrebuințați, confirmă modul de a vedea al d-lui Anibal Teodorescu, pentru că, de vreme ce Parlamentul se consideră revizionist, înseamnă că acceptă norma constituțională a revizuirii și această normă nu poate fi alta de cât aceea a art. 128 Const. Prin urmare Parlamentul considerându-se revizionist, nu poate revizui de cât cele 34 art. rămase nemodificate, — căci dacă se atinge din nou din art. 19 din Constituție, modificat și promulgat, face operă nulă, — pentru că sau face strigările și se disolvă de drept, fără a putea modifica, sau modifică fără strigări și face o lege ordinară cu călcarea Constituției, și o asemenea lege, departe de a se impune judecătorilor, le impune dat'oria să o înlăture.

Nimeni, în această privință, n'a spus lucrurile așa clar ca d-l Take Ionescu în „Românimea” No. 635/10 Decembrie 1919:

„Ce sunt deci Camerele actuale? Opoziția de ieri a susținut prin toate organele ei, cât și prin toți reprezentanții ei, că actualele Camere, în cazul cel mai favorabil lor, sunt continuarea Camerelor din Iași, dizolvate de d-l Marghiloman. Dacă ar fi așa, ele ar fi Camere de revizuire; dar odată ce Constituția există, și în ea se prevede existența Camerelor de revizuire, aceste Camere de revizuire nu pot să revizuiască de cât în următoarele trei condițiuni:

„Nu pot să revizuiască de cât articolele impuse revizuirii prin votul Camerelor ordinare, din iarna anului 1914.

„Nu pot să revină asupra nimic din ceea ce s'a votat în Iași în Iunie 1917, căci ceea ce s'a votat atunci, a fost sancționat de lege și promulgat ca intrat deja în Constituția țării; deci e garantat cu aceleași îngrădiri ca și Constituția. Deci aceste Camere nu ar putea să hotărască de cât, despre ceea ce nu s'a hotărât în 1917, la Iași”. (În lumina acestei judicioase păreri, se poate lesne aprecia valoarea interviewului dat de d-l Take Ionescu acum câteva zile în *Universul*).

Așa dar art. 19 așa cum este înscris în Constituție, este un text revizuit și nu poate deveni revizibil, de cât dacă se fac din nou strigările prevăzute la art. 128, ceea ce nu s'a făcut.

Ce conține acest text în factura lui actuală. În esență, el se poate rezuma astfel:

a) Se respectă mai întâi principiul proprietății sacre și inviolabile.

b) Se menține de asemenea principiul că *exproprierea nu este valabilă*, de cât după o justă și prealabilă despăgubire.

c) Se adaugă la cazurile de expropriere pentru utilitatea publică, exproprierea pentru cauză de utilitate națională, după același principiu al justei și prealabilei despăgubiri, precizându-se că această prealabilă și justă despăgubire se fixează în ultima instanță de Curțile de Apel.

d) Se dă în fine mandat puterii legiuitoare să facă o lege generală și specială de expropriere pentru a desvolta principiile acestea.

O chestiune naște în mod firesc: În ce măsură puterea legiuitoare poate desvolta principiile exproprierii pentru

cauză de utilitate națională, consfințite de art. 19, modificat 7.

Răspunsul la o asemenea chestiune, ni-l dă art. 31 din Constituție, rămas neatins: Toate puterile Statului emană de la națiune, zice acest text, și ele nu pot fi exercitate de cât prin delegațiune, după principiile și regulile așezate în Constituția de față. Dacă e așa, și nu poate fi de cât așa, să ne întrebăm:

a) S'a fixat și așezat regula că nu se poate expropria de cât după o justă și prealabilă despăgubire?

b) S'a fixat și așezat regula că puterea judecătorească, prin Curțile de Apel, are delegațiune de la națiune să fixeze în ultima instanță, adică în mod suveran, această justă și prealabilă despăgubire?

La aceste întrebări, neputându-se răspunde de cât da, urmează să ne mai întrebăm dacă puterea legiuitoare, care și ea funcționează după principiile și regulile așezate în Constituție, mai poate, după cele mai sus stabilite, să-și aroge calitatea de a fixa un preț maxim, cum a făcut prin art. 36 din legea agrară, când delegațiunea Constituantei, în această privință, era dată Curților de Apel?

Evident că nu mai poate să o facă, și aceasta pentru următoarele motive de o extraordinară gravitate:

1. Puterea legiuitoare al cărei mandat emană dela națiune, ca și al puterii judecătorești, în limitele tranșate de Constituție, pentru ea ca și pentru puterea judecătorească, nu mai poate răpi puterii judecătorești mandatul de a fixa în mod suveran prețul, căci asemenea mandat emană, ca și al ei, dela Constituantă, și numai Constituantă îl poate retrage, după o nouă modificare a art. 19, precedate de cele trei strigări prevăzute la art. 128. A decide altfel, este a viola art. 128 din Constituție.

2. A hotări pe cale de lege, în fapt, că nici o moșie nu valorează de cât prețul regional înmulțit cu 40, înseamnă nu a legifera, ci a judeca, și mai înseamnă a altera noțiunea justei despăgubiri, al cărei principiu este fixat prin art. 19. A decide altfel, înseamnă a viola art. 36 și 19 din Constituție.

3. Când cineva pretinde că moșia lui valorează mai mult de cât prețul regional înmulțit cu 40, e în drept să se adreseze puterii judecătorești, și a nu primi soluția, înseamnă a suferi o denegare de dreptate. A decide altfel, înseamnă a viola art. 4 din titlul preliminar al cod. civ. și art. 36 din Constituție a cărui aplicare este textul art. 4 din cod. civ.

4. În cazurile evidente, cum este al nostru, când o moșie valorează netăgăduit mai mult de cât cifra obținută prin înmulțirea prețului regional dearendă cu 40, a obliga puterea judecătorească să se oprească la tariful prețului regional dearendă, înseamnă pentru restul valorii acelei moșii, neacoperită de tariful prețului regional dearendă, a se comite o confiscare de avere, nepermisă de art. 17 din Constituție, și a decide altfel, înseamnă a viola art. 17 din Constituție.

5. A lua ca limită maximă, pentru justa despăgubire a exproprierii, o cifră fixată de organele puterii executive, înseamnă a permite acestei puteri să calce atribuțiunile rezervate puterii judecătorești, ceea ce nu permite art. 35 și 36 din Constituție. După art. 35, Regele, ca șef al puterii executive, e dator să o exercite în modul arătat prin Constituție; după art. 98 Regele nu are alte puteri de cât acelea ce-i sunt date prin Constituție și după art. 36 el nu poate suspenda cursul urmării ei sau al judecătorești, nici a interveni în vre-un mod oarecare în administrația justiției. Prin urmare, când pe temeiul art. 36 din lege, Ministerul Agriculturii, ca organ al puterii executive, impune un maximum al justei despăgubiri puterii judecătorești,

îngăduie servitorului Regelui, adică Ministrului, ceea ce Constituția nu permite nici chiar Regelui. A nu ține seama de acest lucru, înseamnă deci a viola art. 35, 36, 93 și 96 din Constituție.

6. A permite ca o lege care pretinde a desvolta principiile exproprierii consacrate prin art. 19 să fixeze justa despăgubire la un maximum care emană dela organele Ministerului Agriculturii, parte litigantă în procesul de expropriere, înseamnă a îngădui ca unul din împrișinați să dicteze dispozitivul unei hotărâri judecătorești, călcând în picioare principiul legalității înaintea legii, consacrat de art. 10 din Constituție; și mai înseamnă a permite ca Ministerul Agriculturii care este al tuturor agricultorilor, atât expropriați cât și improprietăți, să devină protegitorul celor din urmă și spoliator al celor dintâi, introducându-se astfel în organizația noastră democratică deosebiri și monopolurile de clasă, interzise de art. 10 și 18 din Constituție.

Dacă adăugăm la aceste considerațiuni: că, pe baza textului art. 19 din Constituție, principiul și al. 4, procesele pentru fixarea justei și prealabilei despăgubiri erau în curs de judecată, înainte de votarea legii, că prima instanță se pronunțase, că Curțile de apel erau sesizate, și că judecata Curților a fost suspendată pentru ca legea agrară să se voteze, ne socotim în drept să atragem atențiunea puterii judecătorești, că dacă se oprește la tariful impus de Ministerul Agriculturii și adoptat de legiutor, se comite o dublă încălcare a atribuțiunilor sale, atât de către puterea executivă prin suspendarea cursului judecătorești, cât și de puterea legiuitoare care pretinde a judeca procesele prin lege, în loc să le lase să se judece după legea legilor, care e Constituția țării.

În această ultimă privință, invocăm părerea exprimată de actualul Ministru de Justiție, într'un caz nu analog, ci identic: „Va să zică ne gasim în fața unei legi, propuse de Ministru, care era parte în proces, prin care s'a statuat de puterea legiuitoare asupra chestiunilor pendinte înaintea unei instanțe judecătorești.

„Această operă a adunărilor legiuitoare, poartă numai eticheta de lege, în realitate nu este decât o hotărâre pronunțată de Adunările legiuitoare asupra unui proces pendinte înaintea Tribunalului.

„Atribuțiunile dvs., putere judecătorească, au fost uzurpate de puterea legiuitoare. După art. 36 din Constituție... (Mihail Antonescu inconstituționalitatea legii din 18 Decembrie 1911, competența tribunalelor de a judeca inconstituționalitatea legilor, București 1912, pag. 61)“.

Concluziune

Așa fiind, numai cu călcarea tuturor acestor principii și a textelor din Constituție care le consacră, se poate zice că dispoziția al 3 din art. 88 cadrează cu dispozițiunile Constituției noastre pentru paza cărora toți magistrații țării au jurat la fiecare pas al ierarhiei judecătorești, dela numirea lor în funcțiune și până la ultima lor avansare, să le respecte și să le facă să fie respectate.

Dacă avem o Constituție, nu avem alta decât pe aceea din 1866; și nu o putem avea decât în întregime, pentru că ea nu se poate nici suspenda în parte (art. 127), pentru toate art. 10, 12, 17, 19, 31, 35, 36, 96, 98, 127, 128 și 129, ca să rămână în picioare cuvântul „nu“ din al. 3 al art. 36 din legea agrară; art. 127 nu o permite.

Ea nu se poate nici modifica, după o altă procedură, decât aceea a art. 128, pentru că acest text nu o îngăduie. Chiar dacă se consideră Camerele actuale că au delegație dela Camerele din 1914—1917, să termine

ceace ele începuseră și nu isprăviseră (adică revizuirea celor 34 de art. rămase „strigate” dar nerevizuite), nimeni nu poate susține și nu a îndrăznit să susțină (vezi atât discursul d-lui Anibal Teodorescu, cât și acela al d-lui g-ral Averescu,) că ele au mandat dela cineva ca să reînceapă revizuirea art. 19, făcută în mod definitiv în 1917, sancționată de lege și prin urmare promulgată ca text al Constituției.

Rămâne deci cert și necontestabil în mod serios, că legea agrară este o lege ordinară, cum a zis un leader al majorității, înainte de votarea ei (vezi Anibal Teodorescu) și atunci dispozițiile acestei legi contrare Constituției trebuie înlăturate.

Imprejurarea că legea agrară a fost votată cu două treimi, nu-i ridică calitatea de lege ordinară, pentru că conform art. 19 al. penultim, dacă nu era votată cu două treimi, nu era valabilă nici chiar ca lege ordinară. Textul art. 19, e clar și categoric în această privință.

De altfel și în mod ipotetic, orice caracter s'ar da art. 36 din legea agrară, nu i se poate atribui virtutea unei legi modificatoare de Constituție, numai pentru motivul că s'a votat cu două treimi.

E adevărat că legile modificatoare de Constituție se votează cu două treimi, dar aceasta nu e de ajuns ca să fie modificare și nu călcare de Constituție. Modificarea se deosebește de călcare prin întrunirea tuturor condițiilor cerute de art. 128.

a) Modificarea e opera a două Parlamente, nu a unui singur.

b) Modificarea implică în prima fază strigări fără modificare și în a doua, modificare în limitele strigărilor.

c) Numai dacă aceste condiții sunt întrunite, votul a două treimi valorează modificare.

A admite că al. 3 din art. 88 al legii agrare valorează modificare, iar nu călcare a Constituției, înseamnă că art. 10, 12, 17, 31, 35, 38, 95 și 96, 127, 128, 129 din Constituție au fost modificate pentru prima dată de când avem Constituție, iar art. 19 pentru a doua oară, fără ca nici una din formele legiuite, după care se modifică Constituția noastră, să fi fost respectate.

Cum o asemenea enormitate nu se poate concepe, rămâne că al. 3 din art. 36 al legii agrare, nu e decât o călcare a Constituției.

Asemenea nici împrejurarea că dispozițiile legii agrare urmează să fie înscrise în Constituție, nu le dă valoarea constituțională, pentru că dreptul la o asemenea înscriere, nu-l au decât dacă dezvoltă principiile puse în art. 19 (Constituție), iar nu și dacă le calcă.

Un asemenea drept la înscrierea în Constituție, este a fortiori pierdut pentru al. 3, din art. 36 al legii agrare, când în loc de a desvolta principiile unui singur articol din pactul fundamental desființează sau mutilează, odată cu aceste principii, pe acelea ale altor 11 articole, după cum am arătat.

Zadarnic se invoacă drept argument opus de Cassa Centrală că adunările revizioniste din 1917, au dat mandat adunărilor ulterioare să completeze revizuirea art. 19, pentru că cuvântul „să completeze” nu există în al. penultim al art. 19 modificat; a completa în principiu, înseamnă cu totul altceva decât desvolta.

Când completezi, poți să adaugi ceea ce s'a omis, la ceea ce este; pe câtă vreme, când desvolți un principiu, trebuie să-l respecti, rămânând în cadrul lui, iar nu să-l desființezi, sub pretext de completare, așa cum a făcut art. 36 din legea agrară prin raport la art. 19 din Constituție.

Același joc de cuvinte îl încearcă gazetarii inspirați de Cassa Centrală, ca să ia interviurile d-lor Take Ionescu prin *Universul* din 26 Noembrie 1921 și Alex. Constantinescu, din 1 Decembrie 1921.

D-l Take Ionescu când spune că în privința exproprierii, Camerele din 1917 au votat un text definitiv, e de acord cu noi, dar când pretinde că Constituția a adăugat că legea de expropriere votată cu două treimi, poate să introducă principii constituționale, se contrazice, pentru că dacă art. 19 e definitiv, nu se mai poate introduce nimic în el.

În mandatul dat corpurilor legiuitoare de adunările revizioniste, nu se zice că adunările ulterioare vor introduce și alte principii, ci numai că vor desvolta pe cele definitiv stabilite de art. 19.

Cu același joc de cuvinte și sub același pretext că s'a votat cu două treimi, încearcă și d-l Alex. Constantinescu să legitimizeze călcarea Constituției.

Procedurile de asemenea natură sunt nu numai nepermise, dar chiar scandaloase.

Cum a desvolta nu înseamnă nici a desființa, nici a mutila, al. 3 al art. 36 din legea agrară rămâne o dispoziție neconstituțională, a cărei înlăturare o solicităm Curții cu toată încrederea pe care ne-a lăsat-o promisiunea solemnă făcută de Înalta Curte de Casație, în deciziunea No. 261/919 a Casei I.

Tot așa dacă o lege ar înființa pedeapsa cu moartea, ori aceia a confiscării averilor, fără îndoială că tribunalele nu vor aplica aceea lege, ci principiile constituționale.

Acea legea sosit.

Obiecțiunile Cassei Centrale

În fața concluziunii inevitabile la care am ajuns, toate obiecțiunile adversarilor se spulberă dela sine.

1. Art. 36 fixează o normă de judecată și este în atribuțiunile legiuitorului de a călăuzi prin normele legilor pozitive puterea judecătorească, pentru a distribui dreptatea; e just ceea ce e conform legii! (D-l adv. N. Stănescu).

Ne mulțumim a răspunde distinsului apărător al Cassei Centrale, cu câteva maxime desprinse din frământările seculare ale conștiinței omenești, însoțată de dreptate: „non ex regula jus sumatur sed ex jure quod est, regula fiat”. (*Digeste*: de diversis regulis juris) (*Bossuet*: „Il n'y a pas de droit contre le droit”).

Bacon de Verulam: Aphorisme I, triplex est injustitia fons; vis mera; illaqueatio malitiosa pretextu legis et acerbitas ipsius legis.

Și adăugăm la aceste maxime: Când legiuitorul violează Constituția dela ale cărei dispoziții emană mandatul lui, art. 31, opera lui e lege sau călcare de lege?

Pentru a se vedea în ce sens s'a înțeles a se modifica art. 19 din Constituție, în privința fixării prețului terenului expropriat pentru cauză de utilitate națională la 1914—1917, vom reproduce un discurs al d-lui Take Ionescu, în Camera dela 1914, când s'au făcut strigările și un pasaj din raportul d-lui Danielopol în Camera din 1917 când a făcut modificarea.

D-l Danielopol: „S'a dat o redacțiune mai limpede al. 5 și s'a adăugat că ultima instanță judecătorească chemată a se pronunța asupra indemnizării de plătit, este Curtea de apel.

„Când se zice în text „în ultima instanță de Curte de apel”, nu înseamnă că în prima instanță vor fi tribunalele sau judecătorii de pace. Dorința este, ca în prima instanță chestiunea să fie cercetată de o instanță special creată, din oameni competenți, firește, care să facă toate cercetările și evaluările și care să funcționeze în fiecare județ. Dacă toată lumea este de acord pe indemnizarea dată, chestiunea nu mai merge înaintea Justiției; dacă este nemulțumire însă, în ultima instanță se va pronunța ea. Este învederat însă, că va trebui să se organizeze o procedură, care să permită judecarea

repede a acestor afaceri, ceea ce este foarte cu putință, fie prin fixarea unei zile speciale pe săptămână pentru judecare și înainte de amiazi și după amiazi, fie, precum s'a propus în comitetul delegaților, prin constituirea prin tragere la sorți, a unei secțiuni speciale, care să aibă însărcinarea să judece continuu numai aceste chestiuni, fie și altfel. Mijloace se pot găsi în această privință.

2. D-l Take Ionescu: (Sedința Camerei din 5 Martie 1914, vezi *Monitor*, debateri parlamentare).

„Exproprierea să fie adevărată expropriere, iar nu confiscare. Domnilor, exproprierea nu e pedeapsă, am regretat când am văzut pe unii susținători ai exproprierii, făcând procesul marelui proprietăți, și în trecut și în prezent, căutând până în secolul al XV-lea, originea ei, pe când originea ei se găsește în grefele mai tuturor tribunalelor de notariat, căci mai toate proprietățile mari în mâinile actualilor proprietari, nu au vechime mai mare de 50 de ani. Am regretat și când s'a pus chestiunea ca un fel de sacrificiu. Nu este vorba de nici un fel de sacrificiu, este vorba de o simplă transformare, a unui fel de capital, ce substituie un altfel de capital, pentru marele avantaj social de a se spori proprietatea mică țărănească. Aceasta este o problemă, așa o înțeleg eu. Dar atunci, dacă unui fel de capital, i se substituie un altfel de capital, acest altfel de capital, trebuie să fie un capital real, căci dacă nu e capital real, nu mai e expropriere, ci e confiscare dechizată. Dacă d-ta nu-mi dai mie o valoare egală, care să reprezinte pentru mine atât cât mi se ia, mi-ai confiscat, fie măcar parțial. Atunci am eșit din cadrul exproprierii, am intrat în domeniul confiscării. Poate să fie o măsură revoluționară, nici odată și în nici o împrejurare, și sub nici o condițiune, cel puțin în ce mă privește, nu aș putea să pun iscălitura la așa ceva.

„Domnilor Deputați, trec la a doua chestiune:

„Odată ce am stabilit și v'am spus, cu toată convingerea și măsurându-mi toată răspunderea, că în această privință eu unul sunt hotărât, și nimic nu va putea să mă miște din convingerea mea, că nu este posibilă o altă expropriere, de cât cu plata în bani, bine înțeles cine vrea să primească titluri cu atât mai bine, și vor primi mulți evident, dacă nu este o hârtie care nu are curs, mulți vor primi, dar alta este să primesc și alta e să-mi impui, — rămâne chestiunea a doua: Fixarea valorii. Fixarea valorilor, domnilor, nu se poate face decât de justiție. De ce nu se poate face decât de justiție? Singură puterea judecătorească, după ideile noastre de Stat, este în drept să hotărască între Stat și individ, când esre un litigiu între Stat și individ.

În adevăr, dacă ne referim la autorii de drept public, vedem că a renunța asupra acestui punct la dreptul suveran și neîngrădit al justiției, ar fi să pierdem una din cele mai prețioase cuceriri ale dreptului public modern: „Le règne de la légalité, l'Etat de droit, l'Etat consentant à être jugé; c'est un des progrès les plus considérables, qui se soient introduits dans le droit depuis qu'il existe. Et c'est ce qui fait vraiment la caractéristique du droit public moderne“ (V. Larnaude, Doyen de la Faculté de Droit de Paris. *Les Méthodes juridiques*, p. 18).

Înainte de a susține o asemenea teorie din partea uneia din puterile Statului, pe care o reprezintă în instanță confratele nostru, s'a gândit la maxima: „nemo auditur turpitudinem propriam alegans“. Încheiem seria întrebărilor conchizând: de când delictul se numește lege și legea legilor, adică Constituția, delicventă?

Pentru a justifica al. 3 din art. 36 al legii agrare, s'a mai zis: Legiuitorul nu a făcut aci, indicând un maximum puterii judecătorești, decât ceea ce face când

fixează amenzile prin legile penale, sau când pedepsește specula prin legea măsurilor excepționale, ori când fixează prețul chiriei prin decretul-lege asupra chiriilor și cota impozitelor prin legile fiscale.

Să înlăturăm mai întâi legile fiscale, în care nu e vorba de a se lua proprietatea cuiva, garantată prin Constituție prin art. 19, ci de a se stabili quantumul unei creanțe între Stat și particular pentru acoperirea cheltuelilor, făcute de Stat, ca gerant de afaceri, comun tuturor cetățenilor. Cota impozitelor nu interesează aci pe particulari ca mandat, și pe Stat ca mandatar, pentru acoperirea cheltuelilor făcute cu executarea mandatului. Diferența fiind atât de radicală, analogia nu este permisă.

Asemenea trebuie înlăturată chestiunea maximului de chirie prin legislația răsboiului, — pentru că acolo nu s'a făcut pentru trecut decât să se reglementeze consecințele unui moratoriu prin prelungirea termenilor, și pentru viitor, dispoziția e luată pentru a înfrâna specula.

a) Pentru trecut, prelungindu-se termenul închirierii era normal ca chiria să se fixeze tot prin lege. Proprietarul nu are de ce să se plângă, pentru că prin însăși faptul că a cedat de bună voie, folosința casei în schimbul unei chirii pe anume termen, când moratoriul ca o consecință a răsboiului, prelungeste termenul, toate consecințele se impun. *Proprietarul nu se poate plânge* pentru că folosința singură se prelungeste, dreptul de proprietate nu se atacă.

În materie de expropriere, nu e vorba de o folosință prelungită în favoarea altuia, de o proprietate care îmi rămâne, ci de pierderea definitivă și irevocabilă a însuși dreptului de proprietate.

Analogia nu este deci admisibilă.

b) Pentru viitor, legea chiriilor fixează condițiile contractului și proprietarul care nu vrea nu închiriază. În expropriere nu e vorba de vrute și nevrute. Deci nici aci analogia nu e posibilă, asemenea în materie de speculă și de legile maxime la prețuri.

Dacă proprietarul nu vrea să vândă, pentru că nu-i convine prețul, nu are decât să n'o facă. Dacă vrea să vândă, trebuie să o facă cu prețul maximal, dar liber e să nu o vândă. În expropriere, nu e expropriat numai cine vrea, ci și cine nu vrea, căci de aceea se chiamă expropriere forțată.

Asemenea nu se pot invoca legile de rechiziții, pentru că rechiziția este expropriere pentru apărare națională, ci conform art. 19 trebuie justă și prealabilă despăgubire. Dacă legile de rechiziție ar călca Constituția, cetățenii nu au decât să se plângă ca și în cazul nostru, dacă din alte considerații nu o fac, nu e un motiv ca noi să nu o facem.

Asemenea nu se poate invoca argumentele de analogie cu codul penal, care fixează maximul unei amende, pentru că amenda este o pedeapsă și dacă se fixează prin lege, e din cauza principiului „nulla poena sine lege“. Nu insistăm. Când se citează ca argumente de analogie și codul penal, se vede până la ce pervertire a ajuns simțul juridic. Dar ce, proprietarul, care în loc să cheltuiască produsul muncii lui, a cumpărat pe el o proprietate, a comis o crimă ori un delict, pentru care trebuie pedepsit?

Proprietatea este o țară socială, care trebuie stărpită, iar proprietarul un delicvent, care trebuie pedepsit cu pedeapsa confiscării averii? Unei asemenea concepțiuni, opunem pe aceia care rezultă din declarația Primului Ministru al țării, când s'a votat legea agrară înaintea Camerii: „Domnilor, noi voim respectarea actuală a societății, a cărei coloană principală, cheia de boltă, este principiul societății. Noi voim păstrarea la bază a actualului edificiu social, principiul proprietății respectându-l în toate împrejurările“. (*Monitor*, 7 Iulie, pag. 3005).

3. Suprema resursă a avocaților Cassei Centrale în combaterea concluziilor noastre, a fost amenințarea cu revoluția, evocându-se nemulțumirea plină de primejdii a clasei țărănești. Asemenea amenințări nu pot impresiona magistratura și nu o impresionează, deoarece fundamentul lor juridic, dacă ar veni dela un particular, nu dela un reprezentant al puterii în Stat, s'ar numi șantaj și s'ar pedepsi conform codului penal. Țăranii trebuiesc scoși din acest proces. Modul cum e legată instanța, nu le dă calitatea de a figura în el, și când interesul îi cheamă ca parte litigantă sau parte intervenientă, ceea ce se improvizează în apărători ai lor, nu au dreptul să ia concluziuni pentru ei și mai puțin să-i defaimă.

Aci se discută exproprierea și nu improprietărirea.

Instanța e legată între expropriat și autoritate expropriantă, nu între autoritatea expropriantă și improprietăriți.

Așa fiind, raportul juridic dintre autoritatea expropriantă și improprietăriți, nu poate servi drept paravan pentru a li se confisca averile celor expropriați.

Când se vor discuta procese de improprietărire, vom apăra pe improprietăriți în contra abuzurilor autorității expropriante, care a făcut loturi demonstrative, cu pământul expropriat, în loc să facă improprietări, în spiritul Constituției. Până atunci interesul improprietăriților nu poate fi invocat, pentru că nu-i amenințat.

Pentru ei sunt dispozițiile art. 143 din lege, care spune că prețul vânzării pământului expropriat la improprietăriți, nu poate depăși prețul regional înmulțit cu 20 și nimeni nu va putea susține că acest text este anti-constituțional, că Statul devenit proprietar al terenului expropriat, e perfect și valabil autorizat de puterea legiuitoare, să-l vândă cu acest preț.

Când e vorba însă de cei expropriați față de Stat, de vreme ce chiar prin sistemul legii actuale, exproprierea costă mai mult decât ceea ce produce improprietărirea, problema acoperirii acestei diferențe, încetează de a fi țărănească pentru a deveni bugetară, adică națională pentru fiecare din cetățenii acestei țări, fără deosebire de fond sau de clasă. Așa fiind, a se îngădui prin sistemul art. 36 din legea agrară, o confiscare deghizată a proprietăților expropriate, este a se institui o inegalitate față de sarcinile Statului în dauna și prin nedreptățirea proprietarilor rurali, în folosul și prin părtinirea proprietarilor urbani și deținătorilor de capitaluri mobiliare, este a se invita magistratura ca pe lângă art. 19 din Constituție, să mai violeze împreună cu textele indicate din Constituția noastră și articolele din pactul nostru fundamental, care proclamă că toți românii sunt egali înaintea legii și datori a contribui fără deosebire la dările și sarcinile publice. Ori, o asemenea concepție a fost condamnată în aplauzele unanime ale Camerei de însași șeful guvernului, care a patronat legea agrară, când a declarat în ședința dela 16 Iulie 1921 (*Monitorul* din 7 Iulie acelaș an, pag. 34).

Și cum această reformă este o operă de dreptate socială... ar fi nedrept ca într-o operă în care sunt amestecate numai două clase, de al cărei rezultat vor beneficia toate clasele, întreaga țară, să rămână numai între cele două clase, și celelalte clase să nu contribuie și ele.

Iată pentru ce spectrul unei revoluții țărănești, e o himeră și o sfidare, căci dacă cineva ar avea să se plângă sunt contribuabili, iar nu țăranii. Și când o parte din contribuabili, proprietarii expropriați au plătit cei dintâi obolul lor, la exproprierea pentru utilitate națională, ceilalți nu pot refuza să-l plătească, și magistratura nu trebuie invitată ca să-i dispenseze.

4. S'a invocat în fine, primejdia unui dezastru financiar,

bugetul s'a desechilibrat, contribuabilii ar pătimi, țara ar săraci.

Întrebăm mai întâi: La cât s'ar ridica justele despăgubiri ale exproprierii peste prevederile noastre? Și în al doilea rând, pentru ce o asemenea problemă se pune magistraturii, în loc să se pună Parlamentului?

La prima întrebare n'am primit nici un răspuns precis.

Am primit socoteli bazate pe date imaginare. Adevărata chestiune nu e câte milioane de hectare s'au expropriat în țară, ci câte mii de apeluri sunt pendinte înaintea Curților. Pentru câte hectare se discută prețul, și cât înseamnă pretențiile expropriaților, din care măritătea s'a oprit, în cererile lor, la un sfert din suma ce ar reprezenta o justă despăgubire a valorii actuale a terenului.

Sunt la Curtea de Apel din București, în miele, câte 5—600 procese la fiecare secție, sunt mult mai puține la celelalte Curți de Apel, sunt poate în total 4—5000 apelanți pentru vechiul Regat, căci Statul nu contribuie cu nimic la exproprierea din ținuturile alipite. Și atunci întrebăm: e drept că 5000 de contribuabili să suporte singuri cheltuelile exproprierii pentru utilitate națională, de care au să beneficieze 18.000.000 suflete? Problema pusă astfel, privește Parlamentul, care are sarcina de a chibzui și vota bugetul, iar nu magistratura care are datoria de a repara nedreptățile. A invita magistratura să confişte averile a 5000 impricinăți, pentru a echilibra bugetul Statului, dezechilibrat de spiritul demagogic al parlamentului, este a invita puterea judecătorească să calce atribuțiile puterii legiuitoare, pentru a dispensa puterea legiuitoare de vina în care a căzut, călcând atribuțiile puterii judecătorești, când a votat al. 3 al art. 36 din legea agrară. În sensul vederilor noastre, invocăm deciziunile Curții de Apel din Craiova, Secția I-a, și a Curții de Apel din București secția a doua, jurnalul 325 din 27 Decembrie 1921 precum și broșura asupra exproprierii a d-lui consilier *Eugen Bănescu*.

Concluziuni Finale.

Iată pentru ce credem că primele noastre concluziuni se mențin, iar dispozițiunile al. 3 al art. 36 al legii agrare, este neconstituționale.

Appendice

Și cu ce monedă se plătește pământul expropriat? Cu cât e scăzută față de ce era în 1918? Se obiectează că valuta noastră se va îmbunătăți, că devizele noastre nu vor mai fi lovite de o depreciere atât de simțitoare pentru viitor. Când? Peste câți ani? Nu se poate susține că valuta noastră se va îmbunătăți în curând. Dimpotrivă. În ultimele congrese internaționale ale comerțului, cei mai distinși, cei mai competenți economiști din lume, au fost de acord în a susține că schimbul nu va reveni la normal de cât peste vreo trei zeci de ani, și încă numai în țările ce vor avea mijloace de transport. Nu e cazul României. Moneda noastră artificială, convențională merge scăzând, și neposedând un stoc metalic acoperitor suficient—ar trebui vre-o patru miliarde cel puțin în aur,—fatalmente va scădea mai mult.

Va trebui negreșit ca să se poată îndrepta un foarte lung timp de cumpătare, de sfodări energice, de muncă pacientă intensă: o generație întreagă.

Și chiar socialiștii, și printre ei însiși reprezentanții cei mai autorizați ai doctrinei lor, recunosc că justiția trebuie să dea despăgubiri integrală.

Astfel Wagner zice:

„În expropriație (cesiune forțată) trebuie să admitem dreptul la îndemnizare completă“.

Se cere posesorului un sacrificiu în interesul general, care nu este pretins dela altă persoană posedând ace-

laș drept atunci când națiunea întreagă se va folosi de sacrificiul unui singur cetățean. E dar, nu numai echitabil, dar chiar just, ca posesorul să fie complet indemnizat de sacrificiul său și să-i asigure un drept la această indemnizare, pe care să-l reclame înaintea tribunalelor.

Astfel se explică cum autorii care fac în definițiunea cesiunii forțate, cu care identifică foarte adeseori exproprierea, garanția unei indemnizări complete. Și se lămurește încă și comparația cu impozitele: impozitul trebuie să fie egal pentru toți, fiindcă trebuie să slujească la îndeplinirea proiectelor de utilitate publică. Pentru aceleași cuvinte sarcina cesiunii forțate, trebuie să fie de o potrivă repartizată și, ca urmare, expropriatul trebuie să fie indemnizat". (*Wagner, les fondements de l'économie politique*, vol. 5, pag. 446).

Iar în *Agrarische Frago* (trad. p. 124-125).

"Ca să determinăm prețul unei proprietăți, trebuie neapărat să ții seamă de alți factori, decât de renta fonciară".

Valoarea actuală a capitalului-monedă se măsoară după procentul ce-l procură în realitate. Prețul unei întinderi de pământ se socotește după renta fonciară pe care poate s'o dea.

Și mai există o deosebire: mijloacele de producțiune create de munca omului se uzează și încetează mai devreme sau mai târziu de a exista; trebuie să le reînnoiești necontenit. Solul, din potrivă, este indestructibil și etern, — cel puțin față de societatea umană¹⁾.

ISTRATE MICESCU

TRIBUNALUL ILFOV S. I. C. C.

Audiența de la 10 Mai 1922

Președinția d-lui S. RADOVAN, Judecător

Gral Artur Văitoianu cu d-na Elena Manoli

Sentința Civilă No. 283

Inchiriere. — Acțiune în evacuare pe ziua de 23 Aprilie 1922, în temeiul art. 2 al legii din 14 Aprilie 1922. — Proprietar post-belic, „funcționar public și ocupând un serviciu comandat în localitate”. Care este înțelesul și tinderea acestei dispozițiuni? — Art. 2, al. IV din noua lege din 14 Aprilie 1922

Legiuitorul din 14 Aprilie 1922, vorbind de funcționari în general și având în vedere întreaga economie a legii, firesc este a se socoti că prin cuvintele „serviciu comandat” a voit să înțeleagă pe acei funcționari cari au un serviciu obligatoriu și cari îi ține necontenit în localitate; ca urmare, un proprietar care ocupă funcțiunea de ministru secretar de Stat, având obligațiunea continuă de a se găsi în Capitala țării, unde se găsește întregul guvern, intră în cadrul prevederilor art. 2, al. IV din noua lege asupra închirierilor din 14 Aprilie 1922.

S'a ascultat G-ral Artur Văitoianu prin d-l avocat I. Gr. Periețeanu și pârâta Elena Manoli, prin d-l avocat G. Tașcă.

Tribunalul,

Asupra acțiunei de față intentată de către G-ral Artur Văitoianu, cu petiția înreg. la No. 1358/922 contra d-nei Elena Manoli, cu domiciliul în Buc.

¹⁾ Vezi în sensul contrar CONCLUZIUNILE d-lui Avocat D. R. IOANITSCU, în *Curierul Judiciar* No. 3, 1922, p. 37 și urm. Cfr. C. D. Surlă. Legea agrară, Constituția și Înalta Curte de Casație, în *Curierul Judiciar* No. 15/922, p. 227 și urm. (N. R.)

str. Oțetari No. 2, pentru reziliere pe ziua de 23 Aprilie 1922 st. v., a contractului de locațiune intervenit între părți și evacuarea pârâtei din imobilul ce ocupă în str. Oțetari 2;

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților;

Având în vedere că, prin acțiunea de mai sus, reclamantul Artur Văitoianu cere să fie declarat reziliat, pe ziua de 23 Aprilie 1922, contractul de locațiune intervenit între d-sa și pârâta Elena Manoli și a se ordona evacuarea acestuia pe temeiul art. 2 din noua lege asupra închirierilor, care, în ce privește proprietarii de imobile, funcționari și cu serviciul comandat în localitate, le acordă acestora dreptul de a evacua pe chiriași ce va fi având de la data de 23 Aprilie 1922;

Având în vedere că pârâta la această răspunde că, dacă proprietarul G-ral Văitoianu este funcționar public, nu dovedește însă că este și în serviciu comandat; prin aceste cuvinte, spune apărătorul pârâtei, urmând a se înțelege numai acele cazuri bine specificate în legea militară, singura unde se găsesc aceste motive;

Având în vedere că legiuitorul, vorbind de funcționari în genere și luând în considerare întreaga economie a legii, este firesc a se socoti că, prin cuvintele „în serviciu comandat” a voit să înțeleagă pe acei funcționari cari au un serviciu obligatoriu și care îi reține necontenit în localitate;

Având în vedere că G-ral Văitoianu fiind ministru de stat se găsește în obligațiunea continuă de a se găsi în Capitala țării (București) unde se găsește și întregul guvern;

Că, astfel fiind, acțiunea reclamantului e pe deplin dovedită și ca atare urmează să fie admisă.

Pentru aceste motive, Trib. admite acțiunea și ordonă evacuarea pe ziua pronunțării sentinței.

(s) S. Radoveanu

Grefier (s) Percep'oru

NOTA. — Tribunalul Ilfov s. I, prin sentința pe care o publicăm, a fost cel dintâi chemat să interpreteze înțelesul cuvintelor «funcționar public și cu serviciul comandat în localitate», cuprinse în art. 2 al. 4 al legii din 14 Aprilie 1922.

S'a susținut înaintea aceluși Tribunal că cuvintele «serviciu comandat» nu pot să aibă în legea privitoare la prelungirea contractelor de închiriere, decât înțelesul pe care îl au în diferitele legi militare anterior edictate, unde găsim că li s'a dat o întrebuintare adecvată unor anumite situațiuni de ordin pur militar. Astfel legea asupra pozițiunei ofițerilor din 16 Mai 1886 (Hamangiu, II, pag. 1614) prin art. 11 vorbește de infirmitățile căpătate de ofițeri în timp de război sau în timp de pace «într'un serviciu comandat»; iar legea din 8 Aprilie 1894 pentru pensiunile și ajutoarele ce se acordă militarilor de orice grad rămași infirmi în timp de război și din cauza unui serviciu comandat în timp de pace, după ce, precum se vede întrebuintează expresiunea «serviciu comandat» în chiar titlul ei, o repetă în mai multe rânduri în art. 1, 5, 6 și 8, explicând în art. 1 al. 4, că prin «serviciuri comandate» în timp de pace se înțeleg cele cari au loc cu prilejul incendiilor,

urmăririlor de tâlhari, transporturilor și exercițiilor militare, serviciilor în spitale, laboratorii, etc.

Oi, reproducerea în noua lege asupra chiriiilor a unei expresiuni cu caracter specific, care datorită conjuncțiunei «și» alcătuește în același timp o condițiune neapărată pe care trebuie s'o îndeplinească proprietarul, pe lângă aceea a calității sale de funcționar public, nu lasă a se presupune că legiuitorul din 14 Aprilie 1922 a înțeles să vizeze prin dispoziția sa numai pe militari, sau cel mult pe funcționarii publici în general, cari ocupă un serviciu comandat, în sensul legilor militare?

Această argumentare nu e lipsită de ingeniozitate, dar păcătuiește ca și legea pe care încearcă să o răstălmăcească, profitând de tăcerea pe care o păstrează asupra punctului în discuție atât expunerea de motive, cât și debaterile Parlamentului, de nefericita alegere a termenilor, prin cari legiuitorul a cercat să-și exprime intențiile, de erorile gramaticale, în sfârșit de toate inadvertențele fatale unei legiuiri pripite, care trebuia să armonizeze într'un ceas atâtea interese potrivnice.

E drept că substantivul «serviciu», însoțit de participiul trecut al verbului «a comanda», izbește, la prima lectură a legii, putând face să se nască ideea că ar fi vorba de la acele servicii în cari intervine comanda militară, s'ar părea că legea vizează numai pe militari, credință pe care vine s'o întărească prezența conjuncției copulative «și», care leagă cuvintele «ocupă un serviciu comandat în localitate» de cuvintele precedente «funcționar public», spre deosebire de cele prevăzute sub litera b al. 1 din acelaș articol, unde legiuitorul vorbește de «funcționarii publici sau cei cu serviciul comandat în localitate».

Orice nedumerire dispăre însă dacă ne gândim că, după lexicoane, verbul «a comanda», pe lângă semnificarea adecvată situațiilor de ordin militar, mai are și pe aceea de «a exige, a impune», de unde rezultă că prin serviciu comandat se poate înțelege încă, orice desemnare pentru un *serviciu special*, orice *serviciu impus* funcționarilor de toate categoriile, fie ei civili, fie militari, și acesta e netăgăduit sensul expresiunilor întrebuintate de legiuitorul din 14 Aprilie 1922.

Dacă vom ține apoi seamă, și trebuie să ținem, de întreaga economie a legii pe care ne căsnim s'o interpretăm, de spiritul și scopul ei, cert este că acesta e singurul înțeles pe care îl putem da cuvintelor «funcționar public cu serviciul comandat în localitate».

Nimeni nu poate contesta că legiuitorul din 14 Aprilie 1922 a voit să avantajeze pe proprietarii funcționari, și credem că bine a făcut, dând unora dintre ei posibilitatea de a se muta în propria lor casă, chiar dela 23 Aprilie 1922.

Or, dat fiind scopul pe care legiuitorul l'a urmărit, este inadmisibil a se susține că el a voit

să facă o distincție între funcționarii civili și militari, distincție care n'ar fi avut nici un fel de rațiune. Singura restricțiune pe care a pus-o legiuitorul în ce privește dreptul funcționarilor proprietari de a se muta în casele lor, chiar de la 23 Aprilie 1922, a fost aceea de a condiționa acest drept de existența unei imperioase necesități, și această necesitate n'o găsim decât în cazul acelor funcționari publici cari din cauza serviciului pe care îl ocupă sunt nevoiți să stea în localitatea unde se află imobilul ce le aparține.

De aci dispoziția «*funcționarii publici și care ocupă un serviciu comandat în localitate*».

Poți să fii funcționar public, însă această calitate nu îți conferă mai multe drepturi decât acelea pe cari le au în genere toți proprietarii în ceea ce privește termenul pentru care pot obține evacuarea (26 Oct. 1922). Spre a putea cere evacuarea locatarului tău mai înainte, adică pe ziua de 23 Aprilie 1922, pe lângă calitatea de funcționar public trebuie să mai întrunești o condiție: ca serviciul pe care îl îndeplinești să-ți impună a locui în localitatea în care se află imobilul tău, a cărui evacuare o ceri.

Fără îndoială pentru a exprima o asemenea idee legiuitorul ar fi putut găsi termeni mai clari și mai potriviți, și e regretabil că nu i-a căutat; dar această constatare nu poate conduce la concluzii iraționale și inechitabile, nici îndreptăți o interpretare judaică, datorită căreia, în loc să ajungem la soluțiuni juridice, menite să completeze lacunele și să îndrepte erorile, am isbuti să agravăm și mai mult neajunsurile unei legi defectuase.

Iată de ce credem că soluțiunea dată de tribunalul Ilfov s. I e la adăpostul ori cărei critici, și suntem curioși să vedem ce va decide în acoastă privință Curtea de Apel din București s. III, înaintea căreia afacerea se află astăzi pendinte, și eventual Înalta Curte de Casație.

Cu un alt prilej ne vom ocupa de rostul și înțelesul dispozițiunei din art. 2 litera b, unde legiuitorul, întrebuintând disjunctivul „sau”, s'ar părea că a voit să creeze două categorii de favorizați: „*funcționarii publici*” de o parte, — „*cei cu serviciul comandat în localitate*” de altă parte, dispoziție care repercutează în mod fatal, din punctul de vedere al interpretărei, asupra celui din aliniatul IV al art. 2, de care ne am ocupat. Ne place a crede însă, că nu e la mijloc de cât o confuzie ce s'a făcut între rolul pe care-l atribuie gramatica conjuncției copulative și celei disjunctive.

IPER.

Retipărintu-se colecții complete din Curierul Judiciar dela anul 1900 la zi, se vând cu prețul de 180 lei fiecare an.

TRIBUNALUL IALOMIȚA SECȚIA I

Președinția d-lui AUREL TEODORESCU, Prim-președ.

Sentința comercială No. 15

Legea burselor. — Executarea deciziei Camerei arbitrale. — Intervenția președintelui bursei către corpul de portărei. — Necesitatea unei comisii rogatorii.

Președintele bursei, organ de executare a deciziilor Camerei arbitrale, instanță specială care se disolvă prin pronunțarea deciziei, e investit cu dreptul de a ordona executarea deciziilor camerei arbitrale.

Art. 56 din legea burselor nu a derogat însă dela principiile normale ale procedurii, așa că executarea nu se poate face decât prin comisie rogatorie către președintele tribunalului, în a cărui circumscripție se face executarea, și care e singur în drept a da cuvenita delegație portăreilor și a judeca eventualele contestații la executare.

Tribunalul,

Având în vedere contestația introdusă de I. Oțeleanu contra urmăririi efectuată de d-l Portărel al Trib. Ialomița prin procesul-verbal din 16 August 1921 în executarea deciziei No. 40/921 a Camerei arbitrale Constanța;

Având în vedere primul motiv al contestației, că executarea deciziei de mai sus, s'a făcut de corpul portăreilor trib. Ialomița fără să se fi dat în prealabil de către acest tribunal, autorizația cuvenită;

Având în vedere actele dela dosar, concluziunile orale și scrise ale părților;

Având în vedere dispozițiunile regulamentului de portărei care face parte integrantă din legea de organizare judecătorească, privitor la modul de organizare și competența acestor magistrați, dispozițiuni pe care aceștia sunt ținuti să le observe cu scrupulozitate, fiindcă acestea formând statutul în baza căruia ființează și instrumentează acești agenți de executare speciali, dânsii călcându-l săvârșesc o lucrare nelegală;

Având în vedere că atunci când se execută o hotărâre judecătorească sau un titlu executoriu, procedura de urmat este determinată de art. 36 din regulamentul portăreilor, după care cei care vor avea de executat asemenea titluri se vor adresa Curții sau Tribunalului respectiv care va autoriza pe portăreii săi de a procedea la executare; iar în caz când averea de urmărit este în alt județ, se va cere prin comisia rogatorie acelui tribunal să efectueze urmăririi în acelaș mod;

Având în vedere că în speță, urmărindu-se o avere mobilă în județul Ialomița, portăreii locali, erau competenți să procedea la executare numai cu autorizația acestui tribunal, sub controlul căruia se află și ca atare din actele dela dosar, constatându-se că această autorizație n'a fost acordată, urmează că procedura executării s'a urmat cu violarea art. 36 din reg. portăreilor;

Având în vedere obiecțiunea intimatului că această cerință a legii nu se referă la materia prevăzută de legea burselor, fiindcă prin derogarea dela dreptul comun, art. 56 din acea lege, conferă președintelui Comitetului bursei dreptul de a da ordin de executare direct portăreilor, fără să mai intervină la instanța căreia aparține portăreii;

Având în vedere că în analiza acestei obiecțiuni urmează să ne raportăm la dreptul comun, spre a vedea dacă legiuitorul a voit să derogă dela principiile juridice obișnuite;

Considerând că este de esența dreptului procedural, ca instanța care a dat o hotărâre, ce a rămas definitivă să ordone agenților executarea ei, investind-o în acest scop cu formula executorie;

Considerând că însă acest principiu neputând fi aplicabil în materia prevăzută de legea burselor, de oarece camerele arbitrale se constituiesc prin tragere la sorti pentru fiecare litigiu în parte — art. 48 leg. burselor — și dispar odată cu soluționarea acestora, legiuitorul a trebuit să supleze lipsa acestor instanțe speciale cu o existență atât de efemeră, instituind în acest scop un organ permanent — președintele Comitetului bursei — căruia pe lângă alte atribuțiuni i-a conferit și pe aceia de a ordona executarea deciziunilor Camerilor de arbitri;

Considerând că aceasta fiind explicația juridică dispozițiunilor coprinse în art. 56 din legea burselor de Comerț, nu rezultă din nimic că în această materie s'a urmărit ideea de a se înlătura autoritatea și controlul unui tribunal asupra portăreilor săi, ci numai a căutat a se pune în concordanță principiul de procedură indicat în considerentele anterioare cu organizarea specială și existența efemeră a Camerilor arbitrale, deferindu-se președintelui com. bursei dreptul de a ordona executarea deciziunilor acestor instanțe speciale;

Având în vedere că însă în ce privește procedura executării nicăeri legiuitorul nu arată că ar fi vrut să se abată dela principiile obișnuite și când există o interpretare juridică, nu se poate ca pe cale de interpretare literală a cuvântului „dă ordin“ din art. 56 legea burselor să se stabilească această gravă prorogare a atribuțiunilor președintelui bursei în baza căreia portăreii din întreaga țară ar fi la dispoziția sa, fără să mai fie nevoie de comisie rogatorie și autorizarea tribunalului respectiv;

Că așa fiind, această obiecțiune a intimatului este neîntemeiată și deci portăreii sunt ținuti să observe cu strictete dispozițiunile legii de procedură și regulamentului de portărei și atunci când execută deciziunile camerilor arbitrale;

Având în vedere că demonstrându-se în drept, că portăreii tribunalului Ialomița erau competenți să procedea la o urmărire numai după ce vor fi avut autorizația acestui tribunal, iar în fapt că au procedat la executare, fără această autorizație, urmează că toate actele de procedură, urmate cu violarea art. 36 din regulamentul portăreilor, sunt isbite de nulitatea prevăzută de art. 735 alin. I pr. civilă;

Având în vedere că chiar dacă nu ar fi fost cazul să se aplice această sancțiune, încă actele de executare ar fi fost nule în baza alin. 2 din acelaș articol, fiindcă prin această executare ilegală s'a adus o vătămare contestatorului, sechestrându-i-se averea, și această vătămare nu poate fi înlăturată, decât anulându-se actele de urmărire, făcute în disprețul regulilor procedurale;

Având în vedere că acest prim motiv al contestației este întemeiat și tribunalul cată să admită contestația, fără a mai intra în analiza celui de al doilea motiv.

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător de ședință C. Bădescu, tribunalul admite contestația făcută de d-l Ion Oțeleanu, etc.

(ss) Aurel Teodorescu, C. Bădescu

NOTA. — Pentru a demonstra că sentința Trib. Ialomița este juridică, vom căuta să analizăm pe larg textele de lege referitoare la problema cuprinsă în sentința reprodusă mai sus.

Art. 56 alin. 2 al legii burselor prevede că: Executarea se va ordona de președintele comitetului bursei, care fixează termenul în care se va executa

operațiunea și desemnează pe mijlocitorul oficial însărcinat cu mijlocirea.

Executarea acelor dispozițiuni din deciziune cari nu ar intra în atribuțiunile mijlocitorilor oficiali, se face prin portărei după ordinul președintelui comitetului bursei.

Iar alin. 3 adaugă :

„ând prin executarea deciziunii Camerii de arbitri se vatămă interese ale terților persoane, contestațiunile ce aceștia vor face se judecă de instanțele ordinare conform dreptului comun“.

Câteva explicațiuni tehnice sunt necesare.

Camerile arbitrale nu sunt organe judiciare permanente. Conform art. 48 alin. 1 al legii burselor, comisiunile de judecată se formează prin tragere la sorți pentru fiecare proces în parte și se disolvă odată cu pronunțarea deciziei.

Cum însă aceste decizii trebuiesc executate, legea a creat un organ permanent care îngrijește de aducerea la îndeplinire a deciziunilor camerei arbitrale. Acest organ e Președintele Comitetului bursei, care conf. art. 56 al. 2 din lege și 246 din regulament, dă ordinul de executare a deciziilor.

Acest ordin poate consta într-o cumpărare sau vânzare silită prin mijlocitorii oficiali, urmând ca diferența și spezele să se execute prin portărei sau într-o condamnare la predare silită sau daune executabile de asemenea prin portărei.

Cari sunt aceste raporturi dintre președintele comitetului bursei și portărei?

Se adresează președintele bursei direct portăreilor fără a interveni prin adresă către președintele tribunalului?

Are acest drept președintele bursei numai față de portărei din localitatea în care funcționează camera arbitrală sau față de toți portărei din țară?

Care este instanța care execută și cui se adresează contestațiile?

Tribunalul de Ialomița, cu ale cărui concluzii ne unim în totul, a decis că expresiunea „dă ordin“ din art. 56 alin. 2 nu înseamnă că președintele bursei poate ordona direct portăreilor, fără intervenția președintelui tribunalului.

Considerăm această opinie juridică din următoarele motive :

a) Art. 57 al legii burselor arată că „Împlinirea acestor sume de bani se face prin agenții de urmărire ordinari funcționând pe lângă tribunalul local numai pe baza intervenției președintelui comitetului bursei și fără a fi nevoie de alt act executoriu“.

Art. 57 lămurește deci că nu e vorba de un ordin al președintelui bursei, ci de o intervenire.

La cine se face această intervenire : direct la șeful portăreilor sau către președintele tribunalului local?

Credem că numai către președintele tribunalului !

b) Într-adevăr camera arbitrală are o situație echivalentă unei Curți, deoarece deciziile sale sunt susceptibile de recurs în casație și în caz de casare se judecă procesul de Curtea de Apel din localitatea camerei arbitrale.

Or nicăeri președintele unei curți nu execută direct, ci numai prin adresă către președintele tribunalului pe lângă care sunt atașați portăreii.

c) Necesitatea unei intervențiuni pe lângă președintele tribunalului rezultă și din textul art. 56 al. 3 al legii burselor.

Într-adevăr, de vreme ce contestațiile făcute de terțele persoane se judecă de instanțele ordinare conform dreptului comun, urmează că trebuie să se desemneze precis care sunt aceste instanțe.

Art. 400 alin. 2 pr. civ. arată de asemenea că : „Toate celelalte incidente sau contestații ce s'ar ridica asupra urmăririi însăși, se vor îndrepta la instanța care execută hotărârea“.

Este deci necesară o instanță care să execute hotărârea.

Această instanță nu poate fi camera arbitrală însăși care se disolvă prin pronunțarea sentinței, nu poate fi nici Președintele Bursei care o investește și dă ordin de executare, căci el este un organ de îndeplinire a sentințelor, nu o instanță.

Această instanță nu poate fi decât Președintele Tribunalului respectiv, care investit prin adresa (prin intervenția) președintelui bursei, dă conform art. 36 din regul. portăreilor delegația de executare, supraveghează execuțiunea și judecă în complet eventualele contestații la executare.

E legal, juridic și logic.

Delegarea portăreilor de către președintele tribunalului nu e numai prevăzută expres de art. 36 alin. 2 al regul. portăreilor care spune categoric :

„După autorizarea specială a Curții sau tribunalului, capul portăreilor prin portărelul ce va însărcina în acest scop va proceda la executarea silită, îndeplinind actele necesare prescrise de legi și procedură spre a ajunge la îndeplinirea dreptului celui ce posedă titlul executor“, dar este și necesită de considerațiuni practice și legale.

Într-adevăr art. 36 alin. ultim prevede că :

„Dacă bunurile urmărite sau sechestrate nu sunt suficiente spre îndestularea creditorului, întinderea urmăririi sau sechestrului nu se va putea face decât în urma unei noi autorizări a tribunalului.“

De asemenea dacă în cursul execuțiunei se ivesc contestații sau împiedicări, portărelul se oprește, dresază proces-verbal și raportează președintelui tribunalului (art. 46 al reg. portăreilor).

Dacă se ivesc contestații între portărel și parte privitoare la taxe, transport etc., ele se judecă definitiv de președintele trib. portărelului (art. 158 regul. port.).

Din toate aceste motive se vede necesitatea ca instanța care execută să fie neapărat președintele tribunalului local sesizat prin adresă-ordin de către Președintele Bursei a executa urmărirea prin portărei săi, a supraveghia această urmărire și a judeca ca instanță ordinară (56 al. 3 al legii burselor) contestațiile la executare.

Credem a fi dovedit că Președintele Bursei nu se adresează deadreptul portăreilor, că el le dă ordinul prin intermediul președintelui tribunalului local, care se investește astfel cu executarea, cu supravegherea ei și judecarea contestațiilor la cari ar da loc.

* * *

Dar chiar în ipoteza în care am admite (ceea ce ar fi nelogic și contrar art. 56 alin. 3 al legii burselor și art. 400 pr. civ.), că totuși președintele bursei s'ar putea adresa direct portăreilor, încă nu ar putea fi vorba decât de portărei din localitatea în care e sediul bursei.

Art. 57 legea burselor citat de noi mai sus arată că :

„Împlinirea acestor sume de bani se face prin agenții de urmărire ordinari funcționând pe lângă tribunalul local numai pe baza președintelui comitetului bursei“.

Dacă am admite că președintele bursei poate da

ordine directe portăreilor, cum ar da de exemplu un judecător de ocol urban, încă aceasta nu se poate concepe decât în localitate, fiindcă teritorialitatea competenței e de ordine publică și e o măsură de elementară concepție în materie de organizare judecătorească.

Regulamentul portăreilor își are fundamentul legal în art. 50 al legii de organizare judecătorească.

Or, art. 18 alin. 3 al reg. portăreilor spune :

„Portăreii nu pot instrumenta decât în circumscripțiunea tribunalului din care fac parte.

Când e vorba de un act de urmărire sau executare care are a se face în alt județ, ei vor referi președintelui tribunalului lor, care se va conforma prescripțiunilor dela art. 36 din regulamenti”.

Art. 36 alin. 3 al reg. portăreilor spune într'adevăr :

„Când averea de urmărit se găsește în alt județ decât acela al tribunalului respectiv, acesta, prin comisie rogatorie către președintele tribunalului județului unde se găsește averea, va cere să se procedă la executare”.

Cum am putea admite ca ceea ce nu poate face nici un președinte de Curte sau Tribunal să facă Președintele Bursei ?

Nu e nici un text în legea burselor care să arate că s'a derogat în această privință dela regulile de ordine publică în privința teritorialității competenței organelor judiciare.

S'a spus că legea burselor e o lege specială cu noșme de judecată și executare speciale.

E o simplă afirmare. Legea burselor ar fi putut prevedea acest lucru în mod expres și ne-am fi plecat înaintea textului de lege.

Dar nu numai că nu face aceasta, ci prevede expres (art. 56 alin. 3) că contestațiile se judecă de instanțele ordinare conform dreptului comun.

De altfel doctrina și jurisprudența sunt de mult fixate în sensul că contestația la urmărire nu trebuie făcută la tribunalul care ordonă executarea, ci la tribunalul în circumscripția căruia se face urmărirea. (V. în acest sens : Dan, p. 532, art. 400 No. 13 și 14 ; I. Dimancea, *Dreptul*, 63/907 ; Tribunalul Covurlui s. I, *Dreptul*, 22/902 ; D. Negulescu, *Executarea silită*, p. 178).

* * *

E o chestiune de elementar bun simț juridic, dar este și o chestiune de elementar simț practic, de care trebuie să se țină seamă mai ales în materie de comerț și de bursă.

Ceea ce caracteriză comerțul e celeritatea și ceea ce a determinat înființarea și organizarea Camerilor arbitrale e celeritatea judecării și executării.

Or tocmai aceasta justifică și în această privință ca în genere în procedura dreptului comun necesitatea comisiunii rogatorii către Președintele Tribunalului locului în care se face urmărirea.

Intr'adevăr dacă, ca în speță, s'ar admite teoria contrară, ar urma ca Președintele Bursei din Constanța să se adreseze Portăreilor din Ialomița și să le ordone deadreptul executarea.

Dacă aceștia ar avea nevoie de lămuriri în privința executării, de întindere a urmăririi, ar urma să ceară relații la Constanța.

Dacă s'ar ivi contestații, ar urma să se judece la... Constanța.

Ne întrebăm este rațional a se complica și târăgăna o executare comercială, o executare ordonată de bursă ?

Și dacă concluziile sunt absurde, nu e premisa însăși absurdă prin acest rezultat ca și prin faptul că contravine normelor uzuale în materie procedurală ?

De altfel aceste deducțiuni sunt conforme cu uzul constant al Camerii arbitrale din București. Această Cameră, care numără printre membrii săi juriști de valoare, foști avocați și magistrați și e deci mai în măsură decât oricare alta a se informa dela persoane experimentate în materie de drept asupra soluțiunilor legale, execută deciziile sale întotdeauna prin intervenție rogatorie către Președintele Tribunalului, în a cărui circumscripție urmează să se înfăptuiască măsurile ce dispune.

* * *

Conformă cu principiile de drept și echitate și cu uzul constant, sentința Tribunalului Ialomița este deci juridică și judicios motivată.

ALEX. VELESCU

JUDECĂTORIA OCOL. VI URBAN BUCUREȘTI

Audiența dela 10 Mai 1922

Președenția d-lui MARCEL GHIRGIU, Judecător

I. D. Barzan cu Regina Costa

Contract de închiriere. — Cerere de evacuare. — Art. 2 al legii din 14 Aprilie 1922. — Înțelesul noțiunii de „funcționar public”.

Sunt funcționari publici numai persoanele investite cu mandat public, adică deținând o parte din exercițiul suveranității naționale și putând în această calitate săvârși cu autoritate proprie sau delegată, acte de autoritate prevăzute de lege.

Funcționarii de simplă gestiune ai Statului, precum e un delegat al Ministerului de Industrie pe lângă o fabrică de petrol, numit prin decizie ministerială, nu pot fi considerați funcționari publici în sensul legii din 14 Aprilie 1922.

S'au ascultat din partea reclamantului d-i avocat Gălășescu, iar din partea pârâtei d-l avocat Ionescu-Olt.

Judecata,

Având în vedere că prin acțiunea de față reclamantul I. Dinescu Barzan în calitate de proprietar și conform art. 2 al. c. din noua lege a chiriilor cere evacuarea chirișei sale Regina Costa pe ziua de 6 Mai 1922 (St. Gheorghe), pentru motivul, că fiind numit delegat al Ministerului de Industrie și Comerț pe lângă Societatea Română de Petrol, este funcționar public cu serviciul comandat în localitate ;

Având în vedere că pentru ca acțiunea reclamantului să fie admisibilă trebuie ca el să întrunească condițiile cerute de lege spre a putea cere evacuarea chirișei sale și în primul rând să facă dovada că este funcționar public ;

Considerând că noțiunea juridică a funcțiunii publice nu corespunde concepțiunii vulgare că Statul având în doitul aspect de autoritate și de subiect de patrimoniu, nu sunt funcționari publici decât persoanele investite cu un mandat public, deținând o parte din exercițiul suveranității naționale, și putând în această calitate săvârși cu autoritate proprie sau delegată, acte de autoritate prevăzute de lege ;

Considerând că în sensul că funcționar public este

numai cel investit cu o delegațiune permanentă a forței publice, este și dispozițiunea penală care ocrotește numai astfel de persoane împotriva injuriilor și violențelor ce s'ar putea comite contra lor, pedepsind astfel de fapte prin art. 183 c. penal; că aceste texte sunt interpretate de jurisprudență și doctrină numai pentru protecția acelor salariați ai Statului cari aparțin puterii executive sau judecătorești (parlamentarii fiind ocrotiți de textul art. 189 c. penal), iar nu și prepușii Statului în afacerile sale de gestiune. Vezi în acest sens codul penal Pastion-Papadopol, p. 36; Garraud, ed. II, IV, 1314, Pandectes Francaises. In acelaș sens Curtea de Apel Bordeaux, 20 Iunie 1916, Dalloz 1920, 2, 114.

Considerând că reclamantul delegat al Ministerului de Industrie și Comerț pe lângă Societatea Română de Petrol, numit prin decizie ministerială din 1 Apr. 1922, reprezintă interese pur patrimoniale ale Statului și nu are nici o cădere a face acte de autoritate, (vezi în acelaș sens Cas. II, No. 2793/908 și Cas. II, 428/914);

Că, deci, ne având calitatea de funcționar public nu poate cere evacuarea pe ziua de 6 Mai 1922; că ne punând concluziuni subsidiare pentru a cere evacuarea pe ziua de 8 Noembrie 1922, judecata nu le poate pune din oficiu întrucât e în chestiune un interes pur privat;

Că în asemenea condițiuni, acțiunea urmează a fi respinsă ca prematură;

Pentru aceste motive, Judecata respinge ca prematură acțiunea etc.

Judecător (ss) *M. Ghirgiu.*

Grefier (ss) *M. Cristescu.*

JUDEC. OCOL. GHERGANI, JUD. DÂMBOVÎȚA

Audiența dela 28 Noembrie 1921

Președinția d-lui N. NEGRU, judecător

Anica Gh. Porojan și alți cu Const. Nicolae, Rada și alții

Cartea de judecată N°. 151

Executare. — Comunicarea titlurilor pe baza cărora se face. — Somațiune. — Dacă s'a făcut comunicarea anterior somațiunei, mai trebuiește făcută încă odată cu ocaziunea somațiunei? — Art. 387, 388 și 391 pr. civ.

Potrivit dispozițiunilor art. 387 și 388 pr. civ. se prevede că odată cu somațiunea, se va comunica datornicului și copia titlurilor ce se execută, dispozițiuni, care conform art. 391 pr. civ., în caz de nerespectare, aduce anularea execuțiunei. Aceste dispozițiuni au fost prescrise de legiuitor pentru a se da putință celui urmărit ca să poată cerceta titlurile ce se execută contra sa pentru a le putea eventual contesta.

Prin urmare, în speță, comunicându-se aceste titluri contestatorilor anterior somațiunei, nu mai este nevoie să se mai facă încă odată cu somațiunea adresată moștenitorilor, — cari au avut cunoștință de ele, căci această formalitate nu ar face decât să îngreueze fără rost executarea.

Judecata,

Asupra contestațiunei de față făcută de Anica Gh. Porojan și Ioana Dobre Gheorghe din com. Ghergani, în contra procesului-verbal din 10 Noembrie 1921 de punerea în posesiune pe baza titlului executoriu No. 145 din 1921 a reclamanților Const. Nicolae, Rada, Ion și Luxița Nicolae și Maria Radu Petre, asupra unei fâșii de teren lată de 0.50 cm. și lungă de 180 m., cuprinsă

între proprietățile ambelor părți din com. Ghergani, satul Mavrodin;

Având în vedere că contestatoarele astăzi în instanță renunțând la motivele de fond arătate în contestațiune pe care urmează a le îndrepta la Tribunalul Dâmbovița care a încuviințat titlul executor, și-au restrâns contestațiunea numai la motivele privitoare la forma în care s'a făcut executarea, susținând anume că odată cu somațiunea nu li s'a comunicat și titlurile executorii și, ca atare, executarea trebuie anulată;

Având în vedere că cercetând lucrările aflate la dosar se constată că murind Gheorghe Alecu, debitorul prevăzut în titlul executor No. 145/921, s'a făcut la 12 Octombrie a. c. contestatoarelor care sunt moștenitoarele numitului defunct, comunicarea titlurilor executorii, conform art. 398 pr. civ.; iar la 20 Octombrie a. c. când au fost somate nu li s'a mai comunicat din nou titlurile, după care la 10 Noembrie a. c. s'a efectuat punerea în posesie a intimaților reclamanți;

Având în vedere că art. 387 și 388 pr. civ. prevăd într'adevăr că odată cu somațiunea se va comunica datornicului și copia titlului ce se execută; iar prin art. 391 pr. civ. se prevede că nerespectarea dispozițiunilor din articolele de mai sus aduce anularea execuțiunei. Aceste articole au rămas neschimbate din vechea procedură civilă dela 1865;

Având în vedere că potrivit art. 398 pr. civ., introdus în lege cu ocazia modificării dela 1900, se prevede că în caz de moartea datornicului și dacă executarea nu începuse încă, hotărârile și titlurile executorii, nu se vor putea executa în contra moștenitorilor, sub pedeapsă de nulitate, decât 8 zile după ce li se va fi încunoștințat acele titluri sau hotărâri la domiciliul succesiunei. Se pune întrebarea dacă în afară de încunoștințarea titlului ce se execută prescrisă de art. 398, trebuie să se mai facă în urmă moștenitorilor o nouă comunicare a titlului conform art. 387?

Având în vedere că motivele care au determinat pe legiuitorul procedurii civile să edicteze dispozițiunea prescrisă de art. 387 și 388, au fost pentru a se da putință celui urmărit să poată cerceta titlurile ce se execută contra sa pentru a le putea eventual contesta înțelesul, întinderea și aplicația lor. Că pentru acest scop nu e nevoie ca titlurile să fie comunicate odată cu somația, ci această comunicare se poate face fără nici un prejudiciu chiar anterior somațiunei și că, prin urmare, dacă s'a comunicat moștenitorilor, conform art. 398 titlurile executorii, e inutil ca după 8 zile, când se fac somațiile să li se comunice pentru a 2-a oară aceste titluri de care ei au cunoștință, și care formalitate nu ar face decât să îngreueze fără rost executarea;

Considerând că dacă legea nu prevede expres această excepțiune la regula prescrisă de art. 387 și 388, această omisiune se explică prin faptul că la 1900 când s'a introdus modificarea prevăzută în art. 398, s'a uitat probabil a se revizui articolele anterioare rămase neschimbate spre a se pune în concordanță cu această modificare, astfel încât urmează a completă această omisiune pe cale de interpretare;

Considerând că făcându-se numai o singură comunicare a titlurilor executorii nu se prejudiciază nici interesele părților și nici nu se calcă vreun text expres de lege, de oarece legea prin art. 391 prevede nulitatea numai pentru necomunicarea titlurilor, iar nu pentru necoincidența acestei comunicări cu somația;

Având în vedere că în speță constatându-se că s'a comunicat odată contestatorilor titlurile executorii, judecata găsește că în această executare s'au îndeplinit toate formalitățile legii și ca atare contestațiunea de

față se privește ca nefondată și cată a fi respinsă ca atare;

Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată, etc.

Respinge ca nefondată contestațiunea, etc.

(ss) Judecător, N. Negru

NOTA. — In cartea de judecată de față Judecătoria Ocolului Ghergani a făcut o justă aplicare a principiilor, care cărmuesc această materie.

Problema ce se pune spre rezolvare instanței judecătorești era aceia dacă în cazul când debitorul a murit și executarea nu fusese încă începută pe când trăia, se cuvine ca pe lângă dispozițiile art. 398, care prevede o comunicare colectivă a titlului executoriu către moștenitorii debitorului să se facă și comunicarea cerută de art. 387 și 388.

Se știe că comunicarea cerută de art. 398 trebuie făcută cu 8 zile înainte de începerea executării contra succesorilor lui *de cuius*, debitor în speță; că această comunicare este colectivă și în forma în care este cerută, dacă nu se îndeplinește, nulitatea va fi consecința acestei abateri. Întrebarea pe care instanța și-a pus-o este aceia dacă pe lângă această comunicare se mai cere să se facă încă una odată cu somațiunea, după cum cere art. 387 și 388, care se ocupă de urmărirea contra debitorului, iar nu de cea contra moștenitorilor debitorului.

Judecătoria Ocolului Ghergani a spus că nu este nevoie de această nouă comunicare, și afirmând acest lucru socotesc că a judecat bine. În adevăr, ceea ce a urmărit legiuitorul în art. 387 și 388, când vorbește de executarea contra debitorului, cât și în art. 398, când se ocupă de executarea contra

moștenitorilor debitorului, a fost ca toți acești debitori să fie avertizați de actul ce se execută contra lor. Această avertizare nu se poate face cu folos decât comunicându-se copie după titlul executoriu.

Odată această cerință logică a legii îndeplinită, fie pe calea art. 387 și 388, fie pe calea art. 398, nu vedem care ar fi nevoia de a se face o nouă comunicare, cum ar fi cazul când s'ar face pe lângă comunicarea cerută de art. 398 și cea cerută de art. 387 și 388. Aceasta cu atât mai mult cu cât în art. 398 prin reforma dela 1900, s'a părăsit principiul comunicării individuale înlocuindu-l printr-o comunicare colectivă, făcută, după cum spune autorul legii în expunerea de motive, tocmai „pentru a înlătura străgăniurile, la care dădea naștere vechiul text 398“.

Dar mergând mai departe, chiar sub regimul vechiului text, nici nu era nevoie ca odată cu somațiunea să se facă și comunicarea titlului executor în cazul când el se comunicase înainte. Curtea de casație având să se pronunțe asupra unei executări făcute contra moștenitorilor prin decizia din 13 Martie 1894 (Casație I, 94, *Bul.* p. 249), pune principiul că numai executarea propriu zisă trebuie precedată de o comunicare care se va face cu 8 zile mai înainte, iar în ceea ce privește somațiunea nu există nici o regulă, nu se cere trecerea vreunui termen, așa dar somațiunea după această doctrină poate fi făcută fie concomitent, fie și după ce s'a făcut comunicarea titlului.

GH. M. POPESCU,

Judecător Tribunalul Ilfov.

REZUMATELE JURISPRUDENȚEI CURȚILOR DE APEL ȘI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurrent: Ioan Nazarov. { Părțile necitate, conform disp. din pr.
Intimat: Mihail Popof. { civ. rusă.

Ruble. — *Menținerea lor în circulație și după alipirea Basarabiei.* — *Fixarea cursului lor.* — *Legea din 16 Aprilie 1918.* — *Cursul lor în contractele de închiriere.* — *Decretul-lege din 13 August 1919.*

Deși legile cari reglementează cursul legal al monezelor într-o țară au un caracter de ordine publică, totuși Statul român privind și după alipirea Basarabiei, ca necesară circulațiunea rublelor, a admis menținerea lor în circulație un anume timp; tot odată a fixat și cursul lor prin legea din 16 Aprilie 1918. În raporturile dintre proprietari și chiriași a fixat însă acest curs în mod special prin decretul-lege din 13 August 1919, care dispune că în contractele de închiriere în cari plata este prevăzută în ruble, cursul acestora va fi socotit, cu începere de la 14 August 1919, la 2 lei 66 bani.

Prin urmare, în speță, bine instanța de fond a hotărât că rublele au avut curs legal și după alipirea Basarabiei la patria muiă și că plata chiriei prevăzută în ruble trebuie făcută, pentru epocile anterioare lui 14 August 1919, după cursul în vigoare al rublei din acel timp, iar posterior acestei date după cel de 2 lei 66 b. fixat prin decretul-lege menționat. (*Cas. I, dec. No. 213 din 15 Martie 1921, prin care s'a respins recursul contra sentinței No. 282/920 Trib. Chișinău s. I-a.*)

SECȚIA III

Recurrenti: Oscar Braut și Banca Brăila, prin d-nii av. N. Petrescu și Gr. Urlăteanu.

Intimat: D. Cosmettos, prin d-l av. Leonte Moldoveanu.

Legea burselor. — *Recuzare.* — *Art. 284 pr. civilă și 199 Regulamentul legii burselor.* — *Neaplicabilitatea art. 199 din Regulament.*

Art. 199 din regulamentul legii burselor de comerț, dă în căderea Președintelui Camerei Arbitrale a se pronunța singur asupra recuzărilor. Însă deoarece legea nu pune acest principiu, regulamentul ei nu poate suplini legea punând dispozițiuni contrarii procedurii civile, care se aplică și Camerilor Arbitrale, oricâteori legea tace. (*Cas. III, dec. No. 46 din 3 Ianuarie 1922, prin care s'a casat deciziunea No. 166/921 a Camerei Arbitrale de pe lângă Bursa Brăila.*)

A apărut în Editura Tip. „CURIERUL JUDICIAR“ CODUL INCHIRIERILOR

cuprinzând Noua Lege a Chiriilor, comentată de d-nii GR. CONDURATU, Consilier la Curtea de Apel, I. GR. PERIȚEANU, și ALEX. VELESCU, Avocați; și însoțită de Desbaterile parlamentare, Expunerea de motive, Circulara ministerială din 10 Mai 1922 și de întreaga legislație excepțională referitoare la materie.

Volumul cuprinzând, contrar prevederilor, 19 coale tipar (peste 300 pag.), **prețul** s'a fixat la **lei 50**, în loc de 40, după cum fusese anunțat.

Depozit la CURIERUL JUDICIAR, Rahovei 5, București.

Comandele se execută numai contra cost. La mandat se va adăuga lei 4 pentru transport recomandat.